

12 RÖPIRAT.

Budapest,

1881. március 15.

I. évfolyam

VI. füzetet.

A zsidókérdés a képviselőházban.

Kivonat a képviselőház f. é. márczius 3-án tartott ülésének naplójából.

Elnök: Következik Istóczy Győző képviselő úr interpellációja. (Halljuk!)

Istóczy Győző: Az igen t. minisiterelnök úrhoz mint belügy-minisiterhez a következő interpellációt intézem:

Interpelláció,

az igen t. minisiterelnök úrhoz, mint belügy minis-
terhez.

F. é. februárhó 17-re több budapesti egyetemi polgár értekezletet szándékozott egybehívni a célból, hogy ott a zsidókérdés, tekintettel az egyetemi viszonyokra, s általában amint az hazánkat érdekli, megvitattassék. Ezen értekezlet megtartását a fővárosi rendőrség, 6985/el. sz. végzésével betiltotta azon érdemleges indokból, hogy a gyűlésen oly kérdések tárgyalása szándékoltatott, raelyek „fajgyűlölet szítására vezethetnek, melyek tárgyalása tehát a közrend és közbiztonság érdekében meg nem engedhető.”

Ezen rendőrségi végzést az igen t. belügyminisiter úr, indokainál fogva helybenhagyta.

Eltéktintve attól, hogy ezen antisemita gyűlést egyetemi polgárok hívták-e egybe vagy sem, a mely körülményről a két egybehangzó betiltó határozat indokolása sem tesz említést:

s tekintettel arra, hogy a kérdéses hatósági és kormányi intézkedés a jövőre is kihatható veszélyes praecedensül szolgálhatna,

kérem az igen t. minisiterelnök urat mint belügyminisiter:

Minő tekintetek vezérelték őt, a hivatkozott rendőrségi végzésben foglalt s fentebb idézett érdemleges indokolásnak magáévá tételében s ennek alapján az antisemita gyűlést betiltó rendőrségi végzés helybenhagyásában?

Beadja:

Istóczy Győző.
orsz. képviselő.

T. ház! – Interpellációm indokolandó, mindenekelőtt megelégedéssel constatálom azt, hogy, daczára azon „derült” hangulatoknak, a melyekbe több t. képviselőtársam méltóztatott esni mindannyiszor, valahányszor én e házban a zsidókérdést felvettem, s daczára azon megtámadásoknak, melyek e házban ellenem és álláspontom ellen időről-időre intéztettek: a zsidókérdés se agyonnevetve se agyonütve nem lett; hanem ellenkezőleg az ma, a parlamentáris discussio terén is, formáserint napirenden van s a honnét az többé letűnni nem fog mindaddig, míg ezen internationális culturkérdés gyökeresen megoldva nem lesz. (Halljuk! halljuk! Derültség.)

Már az 1878-ik évi júniushó 24-én tartott beszédemben is utaltam azon szoros causális nexusra, a mely a keleti kérdés és a zsidókérdés között fenáll. (Derültség.) Korunk jelszava lett, a keresztény népek felszabadítása parasitáik uralma alól: Keleten a mohamedánok, Nyugaton a zsidók uralma alól, és e világtörténelmi processus kérlelhetetlen logikája a Koránt és a Talmudot Európából rövid idő alatt száműzni fogja.

A mi a Koránt illeti: ezzel vesződjenek a keleti keresztények: mi ennek uralma alatt már 200 év óta nem állunk; hanem viszont állunk a Talmud törvényei alatt, a mely törvények, noha a Corpus Juris-ban fel nem találhatók, s noha azokat a magyar országgyűlés soha meg nem szavazta, s a magyar király soha nem szentesítette, nálunk, reánk mint alattvalókra alkalmaztatnak a nélkül, hogy a legtöbb esetben akár bíróságaink, akár a sajtó, akár a törvényhozás előtt, e Talmud-törvények ellenében, az ország szentesített törvényeire sikerrel hivatkozhatnánk.

Magyarország polgárainak vagyona, becsülete s élete fölött disponáló e törvénykönyvet bizonyára érdekében áll mindnyájunknak ismernie, s azért, a t, ház engedelmével, én e különös törvényeknek referensi Risztét is fogom ezúttal végezni. (Mozgás.)

Elnök: Méltóztatik a t, ház beleegyezni? (Halljuk! halljuk! a szélsóbaloldalon.)

Istóczy Győző: A zsidókérdés úgy, amint azt én az antisemitákkal együtt felfogom, egyáltalán nem valláskérdés, hanem tár-

sadalmi, nemzetgazdászati, politikai és legfőleg még fajkérdés. Úgy hiszem, annyira már jutottunk, hogy álláspontunknak megjelölésére, ennek constatalásán kívül, ma már bővebb magyarázatok feleslegesek.

Ugyanazért nem lehet szándékomban, a Talmud tisztán vallási tantételeinek fejtegetésébe ereszkednem. Én tisztelem mindenkinek vallási meggyőződését, és én e tekintetben a türelmességnek legszélsőbb határáig megyek.

De a Talmud nem pusztán vallási könyv, hanem egyszersmind a zsidóságnak polgári, büntető, rendőri törvénykönyve és sociálpolitikai tankönyve is, a melynek tételei nemcsak a zsidóknak egymás közötti jogi és társadalmi viszonyaira alkalmaztatnak általában s különösen ott, a hol a felek alávetik magukat a rabbinusok és más zsidók sűrűen igénybe vett mintegy békebírói bíraskodásának; hanem a Talmud tételei a nem-zsidók irányában is gyakorlati érvényben állanak, a mennyiben a zsidók, irányunkban nem-zsidók irányában követett jogi és társadalmi eljárásukat a Talmud elvei szerint állapítják meg.

Már pedig azon jogi elvekhez és szabványokhoz, melyek az ország fenálló törvényei mellett, sőt egyenesen azok ellen hirdettetnek, és reánk, – ott a hol a zsidók szerét tehetik, – tényleg alkalmaztatnak is; – oly társadalmi elvekhez és tanokhoz, a melyek az általunk nem-zsidók által vallott társadalmi elvekkel nemcsak diametraliter ellenkeznek, de sőt az életben tényleg alkalmaztatván, a fenálló társadalmi rend alapjait is képesek megrendíteni, s így társadalmunkat feloszlással fenyegetik: – nekünk is, nem-zsidóknak s azon államnak, a melynek polgárai vagyunk, igenis van hozzászólási jogunk. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.)

A nagy közönségnek a Talmudról csak annyi tudomása, illetőleg homályos sejtelme van, hogy az valamely kétes természetű, mysteriosus könyv, a mely, a zsidóság mindenki által saját szemeivel látott és tapasztalt tizeiméinek, ismeretlen, sötét háttéréül szolgál.

De, hogy voltaképen miként hangzanak ama tételek, a melyeknek vészes hatását az életben naponkint ezer meg ezer esetben sajnosan tapasztaljuk és érezzük: arról aránylag csak nagyon keveseknek van közöttünk tudomása; és pedig legfőképp azért, mert sajtónk, a zsidóságnak nem tetsző minden dolgot nagy bölcsen agyonhallgat.

A következőkben tehát bátor leszek, a t. ház kegyes engedéllyel, (Halljuk! halljuk!) a Talmud társadalmi és jogi elvei s casuistikája felett, egy rövid böngészetet tartani, (Halljuk! halljuk!) dr. Rohling Ágost egyetemi tanár elismert tekintélyű műve után, a ki

ezer tallér díjat tűzött ki annak részére, a ki az ő fordításában és idézeteiben csak egyetlenegy hibát is képes felfedezni; az ezer tallér díjért azonban, noha tudvalevőleg a zsidók nem szokták megvetni a pénzt, – még eddig egyetlenegy zsidó se pályázott.

Íme tehát a talmud szavai:

(Az idézetekre nézve l. a „12 röpirat” 1. füzetében, a „Talmud” című cikkben foglalt idézeteket – Szerk.)

Az általam most felolvasott idézetek csak egyes példák a sok közül és illusztrációi azon épületes tanoknak, melyekkel a Talmud annyira bővelkedik.

Ezen tanok tehát megtámadják a tulajdon szentségét, a személy és vagyónbiztonság alapelveit; – ezen tanok a nem-zsidó honpolgárok vagyona, becsülete és élete ellen intézett bűnös merényletekre való buzdítást, sőt egyenes felhívást foglalnak magukban; – ezen tanok a nem-zsidó, keresztény honpolgárok ellen féktelen türelmetlenséget, fajgyűlöletet, sőt ellenükben egyenesen társadalmi irtóháborút hirdetnek, ellenünkben a legocsmányább büntettek és a legkiáltóbb igazságtalanságok elkövetését a zsidóknak megengedve, sőt egyenesen kötelességükké téve; – s ezen tanok még a polgári jog-egyenlőség elvét is nyíltan megtagadva, a zsidókat mint privilegizált felsőbb lényeket, bennünket nem-zsidókat pedig mint jognélküli állatsordát tekintenek.

Ne mondja nekünk azt senki, hogy a Talmudot legfőlebb csak az orthodox zsidók ismerik. Ha nem is tanulta volna azt sok zsidó, annak tanai már vérükben vannak. Mert a Talmud a zsidó lelkületének csak fényképe, s ha a fényképet megsemmisítjük is, a lefényképezett alak azért megmarad. Avagy a Talmud tanainak hallatára, nem ismernek-e önök minden ízében a zsidóra, legyen az orthodox vagy neológ vagy akár kikeresztelkedett zsidó? (Élénk derűltség.) Mert hát – mint a tapasztalás mutatja, – a faji és a nemzeti jelleget a legtöbb esetben a keresztvíz se mossa le. (Mozgás.)

A talmud a zsidók által ellenünk, nem-zsidók ellen használt fegyverek arzenálja, a mely fegyverek hogy minő gyászos sikerrel használtak ellenünk, naponkint számtalan esetben látjuk és tapasztaljuk azon szívtelen kizsákmányoláson, vandali pusztításon, a melyet a zsidóság az ország népén, saját törvényeink ügyes kizsákmányolásával és kijátszásával, az államhatalom és társadalmunk közönyös magaviselete mellett, elkövet.

Úgy hiszem, elérkezett az ideje annak is, hogy végre valahára mi is komolyan fontolóra vegyük, miként szabunk határt, a hatalmát mar végleg megalapítottnak hitt praepotens zsidó kaszt üzelmeinek, és hogy az annyiszor s oly fennen hangoztatott tolerantiát ne-

csak önmagunknak prédikáljuk, hanem kézzelfoghatóig (Derűlség.) megmagyarázzuk a zsidóknak is, a kik. úgy látszik, a tolerancia kifejezés alatt azt értik, hogy mi, az ő általuk rajtunk nem-zsidókon elkövetett minden, még a legkiáltóbb igazságtalanságokat is birka-türelemmel eltűrjünk.

Az eddig elmondottakból is látható hogy azon mozgalom, mely a zsidóság ellen majdnem világszerte megindult s a melynek tűzpontja jelenleg Németország, – nem egyéb, mint jogosult önvédelmi küzdelem egy destructiv társadalmi hatalom, egy nemzetközi rablóbanda ellen, a melynek nihilistikus üzelmei egész nemzetek és államok jólétét s társadalmi rendjét ássák alá.

Így állván a dolog, mi természetesebb, mint az, hogy az emberek nálunk is gondolkodóba estek, s utakról módokról gondolkodnak, miként lehetne a zsidóság határt nem ismerő üzelmeinek nálunk is gátat vetni.

Mivel pedig a zsidók a társadalmi életnek majd minden viszonyaiba parasiták módjára beették magukat, s majd minden embert sakkban tartanak úgyanynira, hogy, bár csekély kivétellel mindnyájunk egyetért a zsidóság kártékony természete fölötti ítéletre nézve, mindamellett senki sem mer ellenük nyíltan csak egy szót is kockáztatni: ismét mi természetesebb, mintáz, hogy a haza reménye, az ifjúság, a mely az élet nehéz viszonyaiba még belebonyolódva nincsen, s így a zsidóság hatalmi körébe még nem esett, s a mely a zsidóság elharapódzása miatt saját egész jövőjét is veszélyeztetve látja: Curtius szerepére vállalkozva, beleugrik abba a mélységbe, a mely mélység a hazát és a nemzetet elnyeléssel fenyegeti, s ezen hazafiúi ténnyel hazája, nemzete megmentésére is megteszi az első lépést.

A budapesti egyetemi polgárság már huzamosb idő óta aggálllyal látta a zsidó elemnek a tudomány-egyetemen évről évre növekvő elharapódzását. Noha a zsidóság az ország lakosságának csak 5-6%-át képezi, mindamellett a budapesti tudomány-egyetemen a zsidó hallgatók száma, a theologusokon kívüli összes hallgatóság létszámának 26%-át, ugyanennyit a jogi karnál, sőt az orvosi karnál már 36%-át teszi, s ez arány, az eddigi növekvést alapul véve, évről-évre rosszabbodni fog reánk nézve. Mármost ugyan minő kilátásaik lehetnek ifjainknak a jövőre nézve, ha a gombamódra elszaporodott diplomás zsidók, (Derűlség.) támogatva, amint ez már náluk szokás, saját felenyájaik által, az ügyvédi, hivatalnoki, tanári, orvosi sat. pákákat előzönlük, az állásokat előlük elhalásszák, s ily módon, a szüleik által kikékeztetésükre fordított ezerek s ezerek holttökévé, sárba dobott pénzzé válnak.

Ilyen tekintetek s nem fajgyűlölet vezérelték azon egyetemi polgárokat a kik februárhó 17-én tanácskozássra szándékoztak összegyűlni, a mely tanácskozás azonban a fővárosi rendőrség által betiltatott s e betiltó határozat, az igen t, miniszterelnök úr mint belügyminister által, indokainál fogva helybenhagyatott.

Sajnos dolog ugyan, de tény, mi kép odáig jutottunk, hogy nálunk lehet minden kigondolható célra gyűléseket szabadon összehívni csak arra nem, hogy a „szent” zsidóság (Élénk derűtség. Egy hang a szélsőbalon: Úgy van! Nagy derűtség.) viselt dolgai is megbeszéltesse: ez már valóságos crimen laesae majestatis! Nem fog ártani, ha kutatás alá vesszük azon okokat, miért van ez a dolog így és nem máskép?

Hát itt mindenekelőtt tartozom az igazságnak annak kijelentésével, hogy emiatt úgy első mint tán másodsorban is bajos lenne a kormányt okozni. Az antisemita mozgalom csak szintoly politikai mozgalom, mint akármely más politikai mozgalom, s a kormánynak utóvégre se nálunk, se másutt, soha sem volt, nem is lesz, s nem is lehet feladata, bármely népmozgalmat is kezdeményezni. Különösen bajos lenne egy m a g y a r kormánynak egy antisemita mozgalmat indítania, azon egyszerű oknál fogva, mert az évről-évre megújuló chronikus államháztartási deficit fedezésére három dolog szükséges: először pénz, másodsor pénz és harmadszor ismét pénz. Már pedig az internacionális pénzeszacskót, köztudomás szerint, a zsidó pénzhatalmasok tartják kezükben, és sajnos, ezek kénye-kedvétől függ mai nap, hogy Magyarország fizetéképes legyen-e vagy nem; mert az 1865|8-ki országgyűlés és az ezt közvetlenül követett országgyűlések menthetetlen könnyelműsége, Magyarországot a zsidó pénzkirályok meghódított provinciájává süllyesztette. (Igaz! Úgy van! a szélső baloldalon.)

A politikai mozgalmak megindítása és szítása tehát nem a kormánynak, hanem az ellenzéknek a dolga, s e részben kerekét kimondom, hogy a magyar parlamenti ellenzék, a zsidókérdést illetőleg elmulasztotta teljesíteni kötelességét. E kötelességmulasztás vádjá alól ellenzékünket még akkor se lehetne fölmenteni, ha csupán arról volna, a szó, hogy ő a zsidókérdést a parlamentben nem vetette föl. De ellenzékünk nemcsak ezt tette, vagyis inkább: nem tette, de sőt ellenkezőleg évek óta mindannyiszor, valahányszor a zsidókérdés mas oldalról felvetetett, annak ellenében egyenesen ellenséges állást foglalt el.

A sors sajátságos végzése úgy hozta magával, hogy énnekem kellett a zsidókérdést hat év óta e házban újra meg újra felvetnem. S mit tapasztaltam, s mit tapasztalt velem együtt az ország? Azt,

hogy nemcsak ellenzésre talált irányom a parlamenti ellenzék részéről, de sőt elveimért ennek részéről újra meg újra szenvedélyes személyes megtámadásoknak is voltam kitéve.

A mi a mérsékelt ellenzékkel illeti, erre csak igen csekély részben vonatkozik az, a mit most mondtam: mert, leszámítva az annak bizonyos köreiből levő s a zsidóemancipációs korszak dicsőségén merengő némely idealisták – vagy tán nagyon is realisták, – platonikus ellenszenvét követett irányom iránt, tényleges ellenzésre a mérsékelt ellenzék részéről nem találtam.

Annál hevesebb oppositio mutatkozott a szélső ellenzék részéről. Sine ira et studio fogok beszélni: csupán tényeket konstatalok. Majd minden felszólalásom egy-egy replikát provocált a t. szélsőbaloldal részéről; sőt újabb időben, ha fel nem szólaltam is, hajánál fogva rántották elő az alkalmat egyes szélsőbaloldali szónokok, hogy positiómat bombázhassák. Nem akarok neveket említeni, mert talán közülük egyik-másik ma már szeretné zsidóbarát-felszólalását meg nem történné tenni; csak egyet hozok fel, s ez az, hogy a t. parlamenti szélsőbaloldal egy érdemes tagja mai nap is szerkeszt egy, bevallottan egyenesen személyem ellen intézett folyóiratot, a melynek címlapján, s ez példátlanul áll nemcsak a magyar, de az egész világirodalomban is, az van kinyomtatva, hogy: „Istóczy-ellenes” folyóirat. Távolságtól legyen tölem, ezt a dolgot is sérelemképen hozni fel, mert, egy részről csak hízelgő lehet egy, a közpályán működő egyénre nézve, ha oly fontos személyiségnek tartják, hogy személye ellen, egy speciális irodalmi vállalatot indítanak meg; (Élénk derűtség.) más részről pedig, mert én, a zsidó hatalom ellen egy évtizeden túl viselt küzdelmemben, láttam már az „Istóczy-ellenes” folyóiratnál is különb, czifrább dolgokat is; – hanem ezt csupán mint olyan tényt konstatalok, a mely tény a t. parlamenti szélsőbaloldalnak, elveim iránt követett magatartására a legfényesebb világot veti.

Midőn azonban ezen, valóban sajnos tényeket konstatalok, tartozom az igazságnak azzal is, hogy kijelentsem, mikép az egész szélső ellenzék voltaképen mégsem oly nagy antagonistája az antisemitikus elveknek, mint talán az eddig mondottakból látszanék. Sőt többet mondok: leghatározottabb elvbarátaimat éppen azokon a padokon, s még inkább azon padok birtokosainak tisztelt választói között bírom. (Derűtség. Halljuk!) És miután így áll a dolog, – pedig így áll, – miért fojtják önök vissza itt e házban érzelmeiket; miért hagyják ama padokon ülő t. elvbarátaim tiltakozás nélkül, az ő nevükben is történő, zsidókegy-hajhászó felszólalásokat és machinációkat? Miért nem adnak önök hangot e házban is választóik e részben is táplált nézeteinek és érzelmeinek? (Halljuk!)

Kívánják önök hogy megmagyarázzam ezt a sajtószerű tüne-
ményt is? Hát először is önök azt mondják, hogy, „ha titkos lenne a
szavazás hát akkor velem szavaznának.” (Élénk derülség.) Hát
olyan rettenetes hatalom önök előtt a zsidóság, hogy önök, a kik
az osztrák a muszka, s mit tudom én minő más félelmes hatalmak
ellen annyiszor s oly hangosan fölemelik a haza érdekében szavukat.
– a zsidóság ellen nem m e r n e k nyilatkozni? (Derülség. Halljuk!)

Másodszor azt mondják önök: „Legyen Istóczy is szélsőbal-
oldali, majd akkor vele tartanak.”

Szederkényi Nándor: Nem kérünk belőle!

Istóczy Győző: De hát azon körülményből, hogy engem
a viszonyok ezen padokra ültettek, az következik-e, hogy mi-
kor én egy, önök által is teljesen helyesnek elismert álláspontot
védelmezek, – önök ellenem támadjanak, s nem az lenne-e a
logika, hogy önök is kitűzzék ugyanazt a zászlót, melyre a magyar
nemzetnek, pióczáitól való megszabadítása jelszava van írva? Én
számtalanszor ismételtém már, hogy a zsidókérdést nem tartom
pártkérdésnek, ez mindnyájunknak pártkülönbség nélkül közös
ügye. Kellenek antisemiták minden pártban, vagyis inkább: kell,
hogy minden párt egyszersmind antisemita párt is legyen. Kezd
jenek csak önök is rá a zsidókérdés fejtegetésére: én önöknek e pa-
dokról majd secundálni fogok.

Szederkényi Nándor: Nem kérünk belőle!*)

Harmadszor azt mondják önök: „Hja, a politika, a roli-
tika!” Igen, uraim, a „magas” politika! Önök néhány vezérférfia
ugyanis így gondolkodik: „A nép úgyis a mienk, még csak
a zsidókat kell megnyernünk, s akkor a többség a mienk.”
Hát ez az önök politikája egy nagy hibában szenved, s ez az,
hogy önök nem hiába nem foglalkoznak a zsidókérdéssel, de nem

*) Szederkényi Nándor képviselő úr, e két ízben tett közbeszólását
oly halk hangon tette, hogy azokat a közelben ülő gyorsírók halhatták
ugyan, a ház túloldaláról beszélő Istóczy nem hallhatta. Miután tehát
ez oknál fogva stante pede nem válaszolhatott rájuk, álljon itt az, a mit
Istóczy e közbeszólásokra valószínűleg válaszolt volna, ha hallja őket. S
ez az, hogy „Ha én a szélsőbaloldalra találnék átmenni: ezt egyáta-
lán nem Szederkényi úr kedvéért tenném, s azért nem is kérnék erre
tőle engedelmet. Különben pedig én, szélsőbaloldali elvbarátain eset-
leges antisemitikus felszólalásaira bátor lennék secundálni, akár „kérne
belőle Szederkényi Nándor úr, akár nem: mert hát egyebek között még
az is egyáltalán nem eldöntött kérdés, váljon, ha Szederkényi úr „nem
kérne is belőle.” – ugyanezen nézetten lenne-e többel között
Eger v á r o s választó közönsége is.” – Szerk.

is ismerik a zsidót. Hát majd én megismertetem önökkel a zsidókat e tekintetben is. (Halljuk!) A zsidók ugyanis nem volnának zsidók, ha így nem okoskodnának: „Nekünk – már hagyományos politikánknál fogva is, – minden körülmények között a hatalommal kell tartanunk, főleg pedig olyan hatalommal, a mely nem akar abdicálni. Á szélsőbaloldali választókat „ismerjük: ezek, ha lehetne, legegőbb bálnának el kurtán velünk; ez elemek győzelme a mi vesztünkkel egyértelmű lenne. S minek is szövetkeznénk mi a kormány ellen a szélsőbaloldallal, a mikor azt látjuk, hogy a körülöttünk levő államokban a kormányok minő ellenséges politikát követnek felenyájaink irányában: Oroszországban máig is súlyos repressiv rendszabályok állanak fenn, s a legújabb antisemitikus áramlat behatása alatt nincs is kilátás arra, hogy ott a zsidók polgárjogot nyerjenek; sőt a birodalom több tartományából s éppen e pillanatban Finnlandból is, valamennyi zsidó számkivettetik. Románia, daczára minden berlini congressusnak, minden, Alliance israélite-nek, – még azt se teszi meg, hogy a honosításért törvényesen folyamodó néhány zsidó lakosnak jó pénzért megadná a honpolgári jogot. Németországban pedig a kormányok nyíltan ápolják az antisemitikus mozgalmat, s a zsidók kiűzése ott mindinkább általánosabb jelszóvá válik. Magyarországon ellenben nekünk zsidóknak gyöngy életünk van: leszámítva egy-egy ritka antisemitikus parlamenti beszédet s egy, csak pár hóval ezelőtt keletkezett antisemitikus havi folyóirat epéskedéseit, mi itten teljesen szabadon gazdálkodunk. A kormány védelmez bennünket, az ellenzék nem mer ellenünk semmit se tenni, – ő tudja miért, – vagy speculál néhány, a nagyhangú hazafit játszó emberünk szavazatára; a sajtó meg unisono mellettünk harsogtatja trombitáit és aggódva gondoskodik arról, hogy a hajunk szála se görbüljön meg. Minek hagynánk tehát mi a faképnél a kormányt, a melynek, ha őt felbozantanánk, a gyeplőt csak egy kicsit kellene megeresztenie, s Magyarországon is rögtön olyan, sőt tán még kuruczabb állapotok közé jutnánk, mint Németországban vagy akár Romániában. Holott ellenkezőleg, ha mi a kormányt szavazatainkkal támogatjuk, ezzel őt hálára fogjuk magunk irányában kötelezni.”

Ez, t. uraim, a zsidók felfogása, és ez, saját szempontjukból, helyes felfogás is. Ezen felfogás ellenében önök hiába taktikáznak, és ha az eddig követett taktikázást folytatják, maholnap oda fognak jutni, hogy önök, színlelt zsidócultusukkal a népet is elidegenítik önmaguktól, a melynek vonzalma pedig az önök egyedüli létalapja, s a zsidókat se fogják megnyerni, s így önök két szék között a pad alá esnek. (Élénk derűtség)

A most vázolt s azokhoz hasonló nézetek uralkodván önök között: vajon józanul várható volt-e a kormány részéről egy oly határozat, mely a fővárosi rendőrségnek, az egyetemi antisemita polgárok gyűlését betiltó intézkedését megváltoztatta volna? Vajon ki biztosított volna ez esetben bennünket arról, hogy az önök padjairól, az önök élénk helyeslése mellett, nem hallunk-e ismét egy olyan dörgelemes interpellációt, mint a minót múlt évi szeptember 25-én hallottunk? a melyben „a szabadság, a testvériség, az egyenlőség s a szabadelvűség nevében,” „a törvény szigorának alkalmazása” követeltetik a kormánytól – az egyetemi ifjúság ellen; nehogy „különösen az ország kevesebb műveltségű lakóinál azon nézet fejlődjék ki,” mintha a kormány az egyetemi ifjúsággal rokonszenvezne. – Uraim verjék el önök mellükön a mea culpát!

De legyünk ismét igazságosak. Annak, hogy az ellenzék a zsidókérdést illetőleg kötelességmulasztást követett el, – legfőbb oka a sajtó, (Élénk derűtség*) a mely ezen egész ügyben a főbűnös; mert utóvégre is, napjainkban a legtöbb ember s így a képviselők nagy része is, az újságokból meríti információját, az újságok pedig tudvalevőleg a közvéleménygyártás mesterségét űzik. Én a zsidókérdést tárgyazó egyetlen felszólalásomban sem feledkeztem meg a zsidó hatalom eczinkosáról, azt híve, hogy idővel tán majd sikerül e megrögzött bűnösön valamit faragni. Mind hiába! Ma is csak oly megátalkodottan fenekedik az antisemitismus ellen mint évekkal ezelőtt, s teszi ezt m a, szemben a felébredt közvéleménnyel, s daczolva a háborgó nemzeti közérzülettel. Itt az ideje, hogy végre e rejtélyt is megfejtsük, és sajtónk zsidópajtás-magatartásának titkos rugóját a nyilvánosság előtt feltárjuk.

Általános ítéletté vált mai nap azt mondani, hogy a sajtó nálunk zsidókezekben van. Ezt minden distinctió nélkül mondani, nem felel meg a tényeknek. A német sajtó nálunk igenis, majdnem kivétel nélkül zsidókezekben van, e német sajtóra nézve tehát helyes a most említett ítélet. De a magyar sajtóról, nagyban és egészben, ezt egyáltalán nem lehet elmondani. Sajátszerű dolog ugyan, de tény, hogy a journalistika azon kevés terek egyike, a melyen a magyar ember meglehetősen sikerrel versenyez a zsidóval. Lehet, hogy ennek egyik főoka az, hogy ma még nincsen annyi megmagyarosodott zsidó, hogy ezen „új magyarok” bennünket „ó-magyarokat” e meglehetősen soványtérről is leszorítani tudnának. Bármi legyen is azonban oka ezen

*) Az interpelláló ugyanis itt a jobboldali írói karzat felé fordult, a mely „tyúkúlón” tudvalevőleg sémiták is nem megvetendő mennyiségben szoktak „tollázkodni.” – Szerk.

sajátságos tüneménynek, tény az, hogy úgy a fővárosi mint a vidéki magyar lapok, csekély kivétellel, legalább magyar szerkesztők kezeiben vannak. És mégis, leszámítva az egész országban tán 4-5 lapot, valamennyi magyar lap zsidóbarát s így magyarellenes politikát követ. Ha az ember e lapok szerkesztőivel privátim beszél, majdnem valamennyien telivér „zsidófalók”-nak vallják magukat, s mindamellet inkább présbe csavartatnák magukat ezen tisztelt szerkesztő urak, semhogy egyetlenegy zsidóellenes cikket vagy csak rövid közleményt is, felvenni mernének lapjaikba; sőt ellenkezőleg, valahányszor „izraelita polgártársaink”-at kell tollúik hegyére venniök: egész áhítattal, kegyelettel, vagy ha úgy tetszik, farkcsóváló tömjénezéssel teszik ezt. S jaj a szegény antisemitáknak: nem ismernek irántuk e „magyar” lapok se irgalmat se kegyelmet.

Mi a tulajdonképeni oka tehát ezen különös lélektani tüneménynek, a mely annál megfeythetlenebbnek látszik előttünk, mert hisz köztudomás szerint, minden magyar újságszerkesztő az ujján megszámlálhatja egy-pár zsidó előfizetőjét.

És itt, uraim, ne gondolják önök, hogy tán „a XIX. század szelleme, a türelmesség, a felvilágosultság, a szabadság, egyenlőség és testvériség, a szabadelvűség,” sat. sat., a zsidók és zsidótányérnyalók által maguk számára confiscált hangzatos jelszavak lennének tulajdonképeni indokai újságaink zsidóbarát-magatartásának. Nem! E jelszavak csak köpönyegül, de ma már csak meglehetősen lyukas köpönyegül szolgálnak a legpiszkosabb önérdék eltakarására, a mely önérdék, világosabban: pénzérdék, ezen lapok zsidóbarát-magatartásának tulajdonképeni rugója.

Én ugyanis nagy napilapok kiadói és szerkesztőségi viszonyainak titkaiba beavatott egyénektől tudom, hogy nemcsak a fővárosi magyar napilapoknak, de még magának a „Pester Lloyd”-nak is megbuknia kellene, ha egyes-egyedül csak az előfizetési díjakra kellene nekik támaszkodniuk, és a hirdetések elesnének. Az annonce, az annonce! Itt a nyitja a dolognak. A gombamódra szaporodó lapok nagy versenye mellett, az előfizetési díjat aránylag alacsonyra kellvén szállítani, a hirdetési díjak tartják a szuszt a lapokban. És kik nálunk úgy mint másutt is legtöbbnyire az annoncirozók? A reclame klasszikus hősei: a zsidók. Ám vegyék önök kezükbe újságaink akármelyik számait, vessenek önök egy futólagos pillantást ezen újságok hátulsó fertályára,” és azon, nem is egészen új és mégis megdöbbenítő fedezésre fognak önök jutni, hogy az ott látható hirdetéseknek fele, kétharmada, háromnegyedrésze z s i d ó - h i r d e t és. Da liegt der Hiund begraben!

Hírlapjaink tehát nem annyira az előfizető s így a magyar közönség részére s javára, mint inkább azannoncirozók, nevezetesen pedig a túlnyomó számú s egymással testvérileg szorosán összetartó zsidóannoncirozó részére és javára, mi ellenünk magyarok ellen iratnak; s így nem a magyar közönség, hanem a zsidóannoncirozók közvéleményét képviselik. Mert hát a zsidók bármely újságon, a mely merészkednék ellenük csak egy betilt is írni, igen könnyen boszút állhatnának azzal, hogy összebeszélés folytán, vagy pusztán természeti ösztönüket követve nem küldenének be többé annonce-okat az illető lapok részére, s ezzel rövid idő alatt bukásukat okoznák. Németországban, az antisemitikus mozgalom fejlődése közben, egyes lapokat a zsidók ilyenképen átok alá helyeztek, s vagy véglegesen felmondták nekik a hirdetések, vagy pedig bizonyos számú havi, évi büntetésre ítélték őket oly módon, hogy ezen idő alatt zsidónak nem lett szabad a kérdéses lapokba hirdetések beküldenie, – és sok esetben a zsidók célta is érték: több ilyen megfenyített újság alázatosan megkövette a zsidókat, s ismét kegyelembe vétetett.

Ezzel a zsidó pénzzel corrupált és zsidó járszalagon vezetett sajtóval mielőbb végeznünk kell: addig mind hiába erőlködünk a zsidókérdést megoldani.

Az eddig elmondottakból is látható levén, hogy nálunk a zsidókérdés stagnatiójának két legfőbb okp, parlamenti ellenzékünk és a sajtó magatartása: most már tán meglehetősen érthető lesz előttünk az is, miért vonakodik a kormány a zsidókérdést nyilvános gyűlésekben tárgyalatni engedni. Nekünk azonban ez nem elég. A kormánynak nézetem szerint kötelessége, még egy pervers sajtó üvöltéseivel és néhány ellenzéki zsidóbarát esetleges berzenkedéseivel szemben is, – a törvénynek érvényt szerezni. A zsidókérdés – mint már említettem, – csak szintoly politikai kérdés mint akármely más politikai kérdés, sőt többet mondok: a zsidókérdés társadalmunk s nemzetünk lét- és nemlétkérdése. Különben is az antisemita mozgalom lényegileg nem is annyira a zsidóság mint ilyen ellen, mint inkább a zsidó társadalmi és politikai hatalom ellen van intézve. Ha a zsidók csak számárányuknak megfelelő befolyással és hatalommal rendelkeznének, szintúgy nem volna politikai antisemita mozgalom, amint nincsen politikai anti-czigány mozgalom; de az egyenesen a szabadelvűségnek a követelménye, hogy egy törpe minoritás ne zsarnokoskodjék a nagy majoritás fölött.

A főkapitányságnak az antisemita egyetemi polgárok gyűlését eltiltott s az igen t. belügyminister úr által indokainál fogva hely-

benhagyott végzése azt hozza fel érdemleges indokul, hogy az ott tárgyalni szándékolt kérdések „fajgyűlölet szítására vezethetnek, melyek tárgyalása tehát a közrend és a közbiztonság érdekében meg nem engedhető”. Hát erre nekünk antisemitáknak az a feleletünk, hogy a zsidókérdés fejtegetése nem fajgyűlöltre-szítás, hanem, mint az eddig elmondottakból is látható: jogosult társadalmi önvédelmi eszköz, s ekkép egy jogos politikai actió. És ha szabad a politikai célokat követő Alliance israélite magyarországi fiókjainak, a bemutatási záradékkal ellátott alapszabályok alapján megalakulniuk, s gyűléseket tartamok: nem látom be, miért ne szabadna politikai contra-alliance-israélite-gyűléseket tartani vagy akár contra-alliance-israélite-egyleteket alakítani? Avagy e tekintetben is privilégiumokat élveznek nálunk a zsidók? A „közrendet és közbiztonságot” pedig nem az antisemitismus, hanem, talmudistikus üzelmeivel, a zsidóság veszélyezteti.

Különben is „fajgyűlölet szításáról” a büntető codex nem tud semmit. A 172. §. szól „vallásfelekezetek, osztályok és nemzetiségek elleni gyűlöltre való izgatásról. De hát a büntető codex készítőinek különben éles előrelátása e pontnál cserben hagyta őket. A zsidóság, a semitismus, úgy amint az antisemitismus e fogalmat érti, 1) nem vallásfelekezet; mert sémiták alatt a kikeresztelkedett, de a keresztség daczára is a keresztleetlen zsidókkal továbbra is egy húron pendülő sémiták is értetnek; sőt még a nem-semita zsidópajtások is, a kik reánk nézve tán még veszedelmesebbek mint maguk a sémiták; 2) a semitakérdés ugyanezen okoknál fogva társadalmi osztálykérdés sem; de 3) nemzetiségi kérdés sem, mert hisz maguk a zsidók tagadják, – legalább mi előttünk, – legjobban, hogy ők külön nemzetiséget képeznének, hanem azt vitatják, hogy ők francziák, németek, magyarok, sat.

Az antisemitismus tehát, még ha állana is az, hogy fajgyűlölet-szítás a célja, – a mi pedig nem, – törvényeink értelmében nem esik büntető sanctió alá; s ekkép antisemita gyűlések tartása jogos dolog.

És itt eltekintek attól, hogy a betiltott antisemita-gyűlést egyetemi polgárok akarták-e rendezni, vagy sem; – mert egyrészt ezen körülményről a gyűlést betiltott határozatok indokolásában sem foglaltatik semmi sem; másrészt pedig, mert annak elbírálása, váljon az ily lépés képez-e vagy sem az egyetemi fegyelmi szabályokba ütköző tény, – az egyetemnek saját házi ügye; noha Mindemellett lehetetlen itt meg nem emlékezni azon gyakori Politikai demonstrációkról, melyeket a közelmúlt években is egyetemi polgárok rendeztek, a nélkül, hogy azok ez ellen akár az

egyetemi tanácsnak akár a kormánynak legkisebb ellenvetése is lett volna. Eclatans például felhozom a konstantinápolyi egyetemi küldöttséget, a mely annak idején magára vette azt a feladatot, hogy Magyarországot Konstantinápolyban az egész világ előtt képviselje. A dolog tehát úgy néz ki, mintha az egyetemi ifjúságnak mindent szabadna tennie, csak egyetlenegy dolgot nem: t. i. a Magyarországon úgy látszik, *sou verain* zsidó nép érdekei ellen cselekednie, vagy ellene csak egy kukkot is szólania, s a zsidó politika circulusait zavarnia.

Méginkább eltekintek itten a rendőrség végzésének formai indokaitól, váljon t. i. a megtartatni szándékolt gyűlés kellő időben lett-e bejelentve vagy sem; mert az ilyen formai hiányokon, egy esetleg újabban egybehívandó gyűlést illetőleg igen könnyen lehet segíteni.

Én tehát az antisemita gyűlést betiltó határozatoknak csupán azon pontja ellen intézem interpellációm, a mely pont a megtartatni szándékolt antisemita gyűlést azon okból perhorrescálja, mert az ott tárgyalni szándékolt kérdések „fajgyűlölet szítására vezethetnek, melyek tárgyalása tehát a „közrend és a közbiztonság érdekében meg nem engedhető.”

Én az ezen szavakban kimondott elv törvényességét, helyességét és alaposágát bátor vagyok tagadásba venni; s miután ezzel egy, a jövőre is kihatható veszélyes praecedensnek akarom elejét venni: intézem az igen t. miniszerelnök úrhoz mint belügyminiszerhez a jelen interpellációt.

Tisza Kálmán miniszerelnök: Tekintettel az időnek igen előre haladott voltára, csak igen röviden leszek bátor válaszolni a képviselő úr interpellációjára, válaszolni a nélkül, hogy az ő általa fejtegetett themának vitatásába még csak annyiban is bocsátkoznám, a mennyiben beszédjének egy részét hallhattam. Mert egyáltalában azt hiszem, hogy a szóban levő eljárás megítélése csakis attól függ, hogy a kormány rendelete megfelel-e fennálló törvényeinknek, gyakorlatunknak és azon kötelességnek, melylyel az ország és az abban levő különböző felekezetek, fajok és nemzetiségek közti jó egyetértés fentartása iránt tartozik?

Múlt évi szeptember hóban, midőn egy interpelláció intéztetett hoznám, elmondottam erre vonatkozólag nézetemet. Elmondottam akkor, hogy, ha sajtó útján fejtegettetnek eszmék, az ellen a kormánynak nincs direct teendője; azoknak fejtegetése szabad mind-edig, míg ez a sajtótörvény korlátaiba nem ütközik, akkor pedig ott van a sajtótörvény ennek megtorlására. De elmondottam ugyan-akor azt is, hogy ismerem kötelességemet bármely oly izgalom

irányában, a mely az osztályok, nemzetiségek és hitfelekezetek közt gyűlölséget és súrlódást idézne elő.

Ezen akkor elmondott és a t. ház helyeslésével találkozott nézetemnek megfelelően jártam el a jelen esetben is. Mert bármint igyekezzék is valaki azt másképen magyarázni, ha gyűlés tartása szándékoltatik, ahova mindenki elmehet, de az országban létező egy felekezet, mint ilyen, onnan ki van zárva, & hol a kitűzött cél az, hogy az azon felekezet irányában nálunk eddig csak a sajtó terén észlelt hadjárat átvitessék az utcára, a piacra: midőn ily gyülekezet tartása czéloztatik, midőn ilyen céllal végrehajtó bizottság alakítása vétetik szándékba, csakugyan azt hiszem, senki sem fogja tagadhatni, hogy beáll az eset, amidőn olynemű gyülekezéssel állunk szemben, melynek bevallott egyes egyedüli célja izgalmat kelteni egy felekezet, egy faj iránt. Mert, már bocsánatot kérek, az izraelitáktól mind azt, hogy felekezetet tegyenek, mind azt, hogy faj legyenek, megtagadni csak még sem lehet, mert képviselnek úgy fajt, mint ahogy képviselnek hitfelekezetet.

Én tehát t. ház, azt tartom, hogy a főkapitány csak kötelességét teljesítette, midőn az ily célzattal megtartani szándékolta gyűlést, mint egy ilyen izgalomnak első jelenségét megtartani nem engedte. (Helyeslés.) S legyen meggyőződve a képviselő úr, – a ki úgy látszik azt hiszi, hogy csakis az izraeliták ellen nem szabad gyűlést tartani, – hogy, a mely perczben gyűlés tarthatását fogják kérni az izraeliták, – csakhogy nem fogják tenni, – azon célzattól, hogy hadjáratot indítsanak a keresztények ellen, azt sem fogom megengedni; (Élénk derűlség.) nem fogom megengedni sem a keresztényeknek az izraeliták ellen, sem az izraelitáknak a keresztények ellen. (Derűlség és tetszés.)

Kérem a t. házat, méltóztassék válaszat tudomásul venni. (Élénk helyeslés)

Istóczy Győző: T. ház! Az igen t. miniszterelnök úr válaszában több pontjára már interpelláció indokolásában megadtam a feleletet, nevezetesen arra, hogy a zsidókérdés nem valláskérdés; és hogy, még ha azt mint faji kérdést tekintjük is, annak fejtegetése törvényeink értelmében nem esik büntető sanctió alá. Az antisemitismus ma már, a midőn a zsidókérdés, a civilizált államok nagy részében, a gyakorlati politika kérdésévé vált, egészen más szempontból bírálendő meg, mint tán megbírálendő volt csak pár évvel ezelőtt is; mert a zsidókérdés, úgy amint azt az antisemitismus érti, ma egy, napirenden levő internationális culturkérdés, a melynek sikeres megoldásától egész nemzetek jóléte függ.

Énnak előrebocsátása után kijelentem, hogy én az igen t. minisiterelnök úrtól az interpellációm indokolásában már fejtegetett mai viszonyaink között, más választ, mint a melyet most hallottunk, nem is várhattam, s nem is vártara.

Nekünk magyar antisemitáknak most már reményünket a közalgó általános képviselőválasztásokba kell helyeznünk, és működésünket a választásokra irányoznunk. Ezen alkotmányos jogunk gyakorlása ellen senkinek sem lehet kifogása. Álljanak a választók annak idején a képviselőjelöltek elé, követeljenek tőlük kötelező nyilatkozatot arra nézve is, hogy választóik nézeteinek s óhajainak a zsidókérdést illetőleg is érvényt szerezni fognak, s akkor a választók megteendették az első lépést arra, hogy a zsidókérdés megoldása nálunk is foganatba vétetni fog.

A midőn pedig most, interpellációm indokolásában kifejtett álláspontom folyamányául kijelentem, hogy az interpellációmra adott választ tudomásul nem veszem, elvbarátaimhoz a hazában azon szózatot intézem, hogy „Ne csüggedjünk, hanem fel a munkára! Mert mi győzni fogunk, s mienk a jövő!”

Tisza Kálmán minisiterelnök: T. ház! Miután a t. képviselő úr arra nézve, hogy tőlem más választ nem várt, hivatkozott az interpellációja indokolásában elmondottakra: kötelességem egyet megjegyezni, és ez az: hogy mennyire nem értik azt a finom megkülönböztetést, melyet itt a t. képviselő úr az antisemita és a zsidókérdés közt tett, – mutatja az, hogy, – pedig egyetemi polgárokról van szó, – a zsidó kérdés és nem az antisemita kérdés megbeszélésére készültek. De még inkább mutatja ezt az, hogy maga a t. képviselő úr most épen utolsó felszólalásában nem antisemita, de zsidó kérdéstről beszélt, és annak megoldását helyezi a jövőben kilátásba.

Ezt csak fel kellett hozni annak igazolásául, hogy valóban oly valamiről van szó, a minek az izgalmak terére való átvitelét meggátolni a kormánynak, – ennek és minden jövőbeli kormánynak szoros kötelessége. (Helyeslés.)

Elnök; Kérdem a t. házat, méltóztatik-e a minisiterelnök úr választát tudomásul venni? (Igen! Nem!) A kik tudomásul veszik, méltóztatassanak felállani. (Megtörténik.) A többség a választ tudomásul veszi.

Az egyetemi ifjúság fellépése.

Sohasem láttam irodalmi terméket oly mohón kapni, mint a „12 röpirat” eddig megjelent füzetait. Az egyetemi polgárok a legjogosultabban hivatkozhattak rá, t. uraságozhoz intézett üdvözlőjükben, hogy ők egy ország ifjúsága! Valóban úgy van; itt nincs pártkülönbség.

Tartok vagy tízféle folyóiratot, de soha egyikből sem tudtam rájönni, hol kapható Istóczy röpirata. Míg végre nagy nehezen megtudtam, és megrendeltem; de most meg már az a bajom van, hogy amint a postán megkapom, azonnal elkunyorálják tőlem, és itt ott, csak kapkodva is alig olvashatom. Sőt mi több, még a füzeteket is szétszedik, és többfelé osztva egyet-egyét, úgy falják! – Nagy elégtétel ez uram önnek. Ezután majd megfordítva lesz. Azok a nyomorultak, a kik álhumanismusból vagy önérdékből saját véreiket feledik, mintha ezek iránt nem is tartoznának emberszeretettel, ezeknek vérszopóit, kifosztóit védelmezik: ezután majd részesülendnek először is a jól megérdemlett megvettetésben; a miből majd következik az is hogy gyalázatosságot védő, gyalázatos és a magyar népet eláruló romlott lapjaik ne olvastassanak. Hadd adják el tollukat azoknak, akik már régóta szedegetik a „thullat.” Én legalább részemről ezennel ünnepélyesen megfogadom, becsületszavamra, hogy nemcsak kiküszöbölök körömből minden legkisebb zsidószagú lapot. de még azokat is, kik Istóczyt agyonhallgatni akarták. Ugyanezt megtétem mindazokkal, kikre bármiféle úton befolyással bírok. Tudom, hogy nem maradok magam, hanem ezer meg ezer fog így tenni. Akkor aztán szeretném látni, nem fog-e egy varázsütésre „Jobbra át” fordulni az a nyomorult had, melyben eddig sírt saját elfojtott meggyőződése. Lelkiismeretet nem mondhattam, mert az olyanoknál nincs, vagy rég meg van ölve, kik meggyőződésük ellen írnak és tesznek. Lehetnek azonban ily furcsa lelkiismeretű emberek is. A múltkor olvastam a „Magyar Föld”-ben az egyetemi ifjúság tetteit a „nagyzás hóbertjának” nevezeteni, de úgy hallom, hogy e lapnál keresztelt és kereszteletlen zsidók nagy szerepet játszanak. No ha ez igaz, akkor csakugyan jó kezekben van a „Magyar Föld,” ezek majd megtartják a magyar fajnak a magyar földet, de csak sír gyanánt.

Üdvözljük a lelkes egyetemi polgárokat mi, kik még harmincz év előtt voltunk ugyanazon tudomány-egyetem polgára. Nagy vigasztálásunkra szolgált ama komoly és érett, valódi életbölcseiség, melyül társadalmunk baját fölismerték. Már-már kétségbe estünk, hogy még egy pár évtized kell csak, és e szegény, vérrel szerzett haza föl-

dén idegen hyénák áldozata lesz a magyar nép! Nem! ezerszer nem!! Most már nem desperálunk. A h a z a r e m é n y e érettebb, mint törvényhozó testülete volt, midőn minden óvatosság nélkül emanczipált. Isten tartsa meg önöket jeles ifjak! Tartsa meg e veszélyeztetett hazának, a magyar fajnak, hogy megmentsék ennek számára az édes anyai földet. Tartsa meg nekünk öregeknek vigasztalásul, kik örömkönyveket hullatunk, ha látjuk, hogy van olyan ifjúságunk, mely a vést fölismerte, és e hazát e nemzetnek megtartani fogja.

Végül, tisztelt ifjak! most ami földolag, készüljünk arra. Küszöbön a képviselőválasztás. – A múlt választás alkalmával történt, most az egyszer még elhallgatom hol, hogy a képviselőjelöltnek nagyon szorulván a kapczája, mert alig néhány szavazattal győzött, a fő zsidó argumentumokon kívül még avval is dolgozott, hogy a választókhoz tartott handabandájában azt is kieresztette hitvány száján, hogy: „a n e m e s z s i d ó s á g,” – lévén elég jakhecz jelen. Már az ilyen képviselőjelölteket ajánlom előre a haza reményeinek figyelmébe, valamint azon új m a g y a r n e m e s e k e t is Izraelből, kik föllépni szándékoznak. Ha törvényhozó testületünkben nem lesznek olyanok, kik a magyar nép felmutatott veszedelmére még r ö h ö g n i is tudnak: meg lesz oldva ez égető társadalmi kérdés törvényes úton, a miért Izrael imádkozzék! de mi is; mert a másik megoldástól mentsen meg mindnyájunkat az Isten.

Nógrádmegye, februárhó.

Egy régi egyetemi polgár.

Mit tegyünk?

Igar, februárhó.

A „12 röpirat”-ban többen nyilatkoznak úgy, hogy a sémita nép terjeszkedése ellen, nem a törvényhozás útján, hanem társadalmi összetartás által kell tenni valamit s ezt azzal indokolják, hogy nálunk a semita-nép egyenjogosítása már törvény által végre van hajtva, a humanismus terén pedig hátra nem mehetünk.

Kérdésbe tehetnénk azt, hogy valamely cselekedet mennyiben lesz a humanismus elvével többé vagy kevésbé egyezővé az által, ha társadalmilag vagy törvényhozás útján hajtatik az végre? Így a zsidónép terjeszkedése elleni intézkedés is, ha az egyik téren inhumánus, bizonyosan a másikon is az fog akkor lenni, s így ott is kárhoztatandó.

De mivel a létezésért, az önfentartásérti intézkedést, mint csupán ilyent, egyik téren sem lehet a humanitással ellenkezőnek mondani: az marad hát csak kérdésül, hogy a magyarnemzetnek melyik után célszerűbb a zsidó nép terjeszkedése ellen, a maga mentését munkába venni?

Tagadhatlan, hogy a társadalmi összemunkálás úgy lenne legjobban célra vezető, ha önmagunkból indulnánk ki, azaz: a magunk hibái, gyengeségei orvoslásával kezdenénk azt.

Anyagi jólétünk hanyatlásáról levén szó, tehát első sorban el kellene hagynunk mindazt, ami a jólétnek ama két főtényezőjével, – a munkássággal és a karekossággal ellenkezik. Pedig hogy vannak bennünk mint nemzetben, ilyenek: azt nem tagadhatjuk.

Középosztályunkban, mely eddig nemzetünknek fentartó, éltető lelke volt, még igen sokan vannak, akik rangjukhoz nem illőnek tartják a munkálkodást, és a gazdaságukra való felügyelést annyira elhanyagolják, hogy ama deák közmondás szerint „occasio facit furem,” a hány cseléddel bírnak, annyi fizetéses tolvajjal is vannak körülvéve.

A kinek 2-300 hold földbirtoka van, ott már egy sereg nőcselédnek kell lenni, mert a háziasszony „ő nagysága” a gyermekeket csak nem öltöztetheti, szobát nem tisztogathat s a tűzhely mellé csak nem állhat!

Az is természetes, hogy a gyermekek, a szülék példáját nagyon is hajlandók lesznek majd követni. Ők úri kényelemben nevednek, azt megszokják, s a megszokottól eltérni nem szeretnek. De hogy ezt; a többféle osztandott földbirtokon mikép tehetik majd? – az a kérdéseknek kérdése.

Alsóbb néposztályunktól, melyet munkásosztálynak is neveznek, nem vonhatjuk ugyan meg a „munkás” tisztos címét, de már a megtakarítás tekintetében, ő nála is sok kívánni való van. A férfinemnél a nagy mértékben terjedő iszákosság hizlalja a korcsmárosokat; a nőnemnél a szintén nagyon terjedő ruhábani fényűzés gazdagiítja a boltosokat, önmagukat pedig szegényíti.

Mind a közép, mind az alsóbb néposztálynál meg van pedig az örökös áldomásozás. Honfoglaló őseinkről az íratott, hogy pusztaszeri szervezkedésük után „magnum áldomás fecerunt.” Alig van a miben a késő utódok inkább követnék az őseket, mint épen ebben. Születés, házasodás, halálozás, névnap, ezüstmennyező, aranymennyező és a jó isten tudja hányféle, úgynevezett „titulus bibendi” van, melytől a „magnum áldomás” el nem maradható.

Mind jó volna ez, mert méltán mondják ezekről, hogy ezek az életnek fűszerei, és a barátságoknak előmozdítói. Csak az a baj,

hogy túlságba visszük, anyagi erőnket meghaladóan cselekeszszünk, s magát a mulatságot, az evést-ivást czélnak tekintjük. Panaszkodunk adó ellen rossz termés ellen, zsidó ellen, de az áldomásokat kevesbíteni nem akarjuk. Pedig, ha magunkon nem takarítunk s jószágunkat kellően felszerelni nem tudjuk: még inkább köz lesz velünk a rossz termés” s ez ismét még közelebb hozza hozzánk azt a „megváltót „, a ki jószágunktól fog majd minket „megváltani,” – a zsidót.

A neveléstől várhatnánk e nemzeti gyarlóságaink orvoslása tekintetében valamit, ha t. i. az ideje korán jönne, és általánosan felkarolhatnák.

Más társadalmi összeműködésünkre mindjárt az a régi nóta jut eszünkbe: „Megverte isten a magyart, hogy az együtt soha nem tart.” (Ím, csak most olvashatánk a hírlapokban, hogy a hazai ipar terjesztő egyesület, pártolás hiánya miatt megszűnt.) És mivel ezt kicsinyben és nagyban sok szomorú példák igazolják, tehát épen ezen példaszerűvé vált össze nem tartó jellemünknel fogva, nem sok jó eredményt várhatunk e téren.

De van nekünk magyaroknak még egy más gyengeségünk is, – az, a mit a hirtelen lobbanó de hamar elalvó szalmatűzhöz szoktak hasonlítani. Ki ne emlékeznék, – hogy egyebet ne említsek – amaz időre, a midőn a magyarnál magyarabb öltözetek gombamódra bújtak elő? No – mondtuk – megvirradt valahára a szegény gombkötőknek is!

Az élczlapok siettek a frakk és czilinder jelvényei alá írni a reménytelen magyar költőnek ama szavait: „Múltadban nincs öröm, jövődben nincs remény!” És azután a következő mily hamar bizonyította, hogy ama lelkesedés ismét csak „szalmatűz” volt.

Vegyük már e gyengeségeinkhez mostani állapotunkat, a midőn kereskedő osztályunk – magunk közül – nincs is; vagy ami van: elenyészőleg csekély, pedig az élet ezer, meg ezerféle szükségeinek fedezésében a nélkül el nem lehetünk.

Azt mondják ugyan a vérmesebben reménykedők: Csak legyen összetartásunk, magától megszületik az. Félni lehet azonban, hogy mire az megszületnék, elébb elhalhat az összetartás.

Az hát eddig az ellen bizonyítana, hogy a zsidónép terjeszkedése ellen, társadalmi utón aligha mehetnénk valami sokra. De hát, ha ilyen eredményt nem érhetnénk el, micsoda eredmény lenne az, a mit ilyen működésünkkel bizonyosan elérni fognánk? A polgári békételenségnek; czivakodásoknak ama szörnye, melyet ezer és ezer alakban idéznénk elő; úgy hogy magának a zsidónépnek áll érdekében azt kívánni, hogy százszor inkább a törvényhozás útján szenvedjen valami megszorítást!

Ki tagadhatná különösen az alsóbb néposztálynak a zsidók elleni nagy ingerültségét? Ím, alighogy megindultak e füzetek, mily nagy számmal sarjadzanak az ország minden részéből azon tudósítások, melyek amaz ingerültséget constatálják. Egy van, a mi mindenütt feltalálható és ez: a zsidók elleni gyűlölség. Ebben csakugyan egy érzet, egy akarat van. Most már. ha a társadalmi utón megkezdett működés, az értelmesebb osztály köréből kiindulva, s mind nagyobb-nagyobb hullámokat verve, elhat a nagy tömeghez, és ha ennek a zsidók iránti gyűlölségére, a helyett hogy azt okos, időszerű törvények hozása által szüntetni igyekeznénk, csak a büntető törvények §-aira appellálunk: ki áll jót, hogy e §-ok ellenére is nem lobbanik-e fel majd a hamu alatt lappangó tűz? Biztosíthatja-e valaki a békességet minden időre? Nem jöhetnek-e elő olyan idők, olyan állapotok, melyekről azt mondják: „Silent leges inter arma.”... Sokan emlékezünk még a 48-ki eseményekre. Akkor a mi köznépünk, a nyert szabadsági jogok első élvezetétől mintegy öröm-mámorban volt, és mégis bizony sok helyen megtörtént, hogy a zsidó „polgártársaknak” egy kicsit szellőztetni kellett magukat lakhelyükről. Hát azóta mennyire hatványozva nőtt ellenük az ingerültség!

Óhajtandó volna azért, már maguknak a zsidópolgártársaknak érdekéből is, hogy az ellenükben mindinkább nyilatkozó ingerültség, melyet a társadalmi összemunkálás még inkább elmergesítene, okos, időszerű törvények hozása által szüntettetnék.

De óhajtandó volna és a humanizmussal távolról sem ellenkezniek, hogy az ország törvényhozó testülete védőrendszabályokról gondoskodnék a gyengébb fél részére az erősebb elnyomása ellen; mert bármily furcsának tűnik is fel, de ha a pénznek világigazgató hatalmát meggondoljuk s nemzetünket e tekintetben a zsidó néppel összemérjük, – el kell ismernünk, hogy mi vagyunk a gyengébb fél.

Végre, ha akarjuk, hogy a magyar faj, e sok magyar vérral áztatott földön tovább is fenmaradjon; – fenmaradjon pedig ne csak úgy, mint egy lassankint ide beszivárgott néptöredéknek alárendelt héres, szolgálhada, hanem mint politikai főtényező: akkor bizony még a humanitás kötelességénél is elébb élni kell, és csak azután lehet a magyar faj humánus.

Ha a magyar nemzet a múltban annyira körültekintő nem tudott lenni, hogy az üzérkedésnek minden tisztességes és nem tisztességes nemeibe századokon keresztül magát begyakorlott népnek ne dobta volna oda önmagát jóhiszeműleg védtelenül: maga iránti sürgős kötelessége, hogy okulva a keserű következményeken, a hibát erre hozni igyekezzék. „Consilium nobis resque locusque dabunt.”

Vajha, midőn több rendbeli olyan törvények által, melyek a magyar nemzetnek sem természetéhez nem illők, sem érdekeinek nem kedvezők – midőn az ingatlan birtok túlterheltségével akkor, mikor a tőkepénzt képviselő zsidóság százezreket forgat aránylag sokkal kisebb adóztatással, mintha csak szándékosan akarná a nemzet magát tönkre juttatni, – vajha be ne teljesednék, a mit Szontágh Pál, kitűnő cikkében a magyar birtokos osztályról mondotthogy: „Maga alatt vágja az most is, mint mindig tette, a fát. Nem sok idő kell, és megszűnik az Magyarországon tényező lenni.”

Az úgynevezett sémita nép terjeszkedése ellen tehát nemcsak azért kellene a törvényhozás terén tenni valamit, mivel ez ránk nézve csakhamar a lét és nem lét kérdésévé nőheti ki magát; – és nemcsak azért kellene a törvényhozás terén, mivel társadalmi úton, ismert össze nem tartó jellemünknel fogva nem sok kilátásunk lehet a sikerre: hanem azért is, hogy a máris magas fokra hágott ingerültség még nagyobbra ne nőjön, és sajnálandó kihágásokban ne nyilatkozzék.

Ha pedig a magyar törvényhozás ezt tenné, nem a humanitás ellen cselekednék, hanem egyrészt országigazgató bölcseségének adna kifejezést, más részről pedig önfentartási ösztönéből származó első kötelességének tenne eleget.

Bárcsak ez országos bajt jobban és minél előbb felismernék azok, a kikre országunk békés fejlődése s nemzetünk jövője bizva van! Bárcsak azon tisztelt népképviselők, kik „derült” kedélyüknek szeretnek kifejezést adni akkor is, midőn nemzettestünknek egy veszedelmesen terjedő sebe előttük felmutattatik: jobban a nép életerére tennék tapogató ujjait, s legalább is ne csinálnának nevetséget abból, a mi bizony nem nevetni való!

Kovács János.

A humanismus és a zsidókérdés.

A Maros mellől.

I.

Üdvözlöm a zászlót, Győző,
Mely alatt küzdve:
A humanismus lesz győző.

Igenis, lengjen magasan, dicsesd a fölemelt zászló, s mutassa az irányt Kárpátoktól Adriáig, ha kell: Uraltól Gibraltárig.

Az élet, a gyakorlat és tapasztalat mondatja ezt velem; az emberiség szeretete, a patriotismus követeli ezt; a szabadság, egyenlőség, testvériség szent eszméjének óhajtott megvalósulása parancsolja ezt. Ismétlem: a humanismus szava ez!

Négy évtized óta rajongok a szabadelvű eszmékért, mint a 30-as és 40-es évek, nemzeti életünk költői korszakának növendéke, serdülő deákként már a 39/40-ki országgyűlés vezérszónokaitól tanultam meg ez eszmékért rajongni, élni.

Hazánk összes ifjúsága rajongott akkor az ifjú szív hevével mindazért, a mi a szabadelvűség fogalma alatt értetett. Eajongtunk a nép felszabadításáért, a zsidók emancipációjáért, mert rajongtunk a polgári, társadalmi és vallási jogegyenlőségért.

E rajongással, a legbensőbb, legigazabb lelkesedéssel veténk magunkat a szabadságharcz hullámaiba, mert egyrészt hazánk közjogi függetlenségének biztosítását, másrészt a szabadelvű eszmék diadalát vártuk, hittük annak eredményéül; zászlónk a szabadság, egyenlőség, testvériség zászlaja volt.

Ma is ugyanazon meggyőződéssel, hittel rajongok s ugyanazon kitartással tudnék küzdeni ama szent eszmékért. A szabadságharcz után lezajlott 3 évtized elvi hitemet, vagy mondjuk, elvi rajongásomat amaz eszmékért nem másította s nem gyöngítette meg, de rajongásom akkor az ifjú vér és lélek számítani, mérlegelni nem tudó hevével követte a vezérek, a nemzet nagy prófétái zászlaját.

Ma, deresedő fővel – úgy illik, – magam is mérlegelek; illő kémlenem, keresnem az utat, az ösvényt, mely ez eszmék megvalósításához vezet; illő számolni a társadalmi, politikai s nemzeti életünkben adott s fölmerülő összes viszonyokkal, csak így lesz a rajongás öntudatossá, s eredménye a bár lassúbb, de biztos haladás.

Az összes emberiségnek egy nagy családdá, testvérekké olvasztása, kiket az élet minden viszonyaiban a kölcsönös bizalom és szeretet vezéreljen, a teljes jog- és köteletség-egyenlőség, az általános physicalai, erkölcsi és szellemi tökély azon magaslatának elérése, mely egykor szükségtelenné teendné a beavatkozó paragraphisált rendet és vezető kormányt, s mely az egyénnek az emberiség nagy tengerében teljesen szabad mozgását biztosítaná, szóval mindenkit megelégedetté téve, az egyetemes közboldogságot létesíténé: ez a szabadelvűség szent eszméinek nagy célja. Oly cél, melynek elérését, érvényesülését az emberiség talán sohasem látandja, de melyért, vagy helynek megközelítéséért a jóknak, a nemeseknek küzdeni minden viszonyok közt s minden időben kell.

Örömmel és lelkesedéssel veszek részt e küzdelemben, de ma már öntudatos, a viszonyokat számbavevő, mérlegelő lelkesedéssel.

Az adott a kérlelhetlen viszonyokat véve számba, kell üdvözölnöm a humanizmus nevében, a zsidóság túlkapásaival szemben a keresztyén társadalom és tanainak megvédésére fölemelt zászlót.

Logikám e tekintetben igen egyszerű. Az összes emberiség anyagi szellemi, erkölcsi üdvét kívánom; de azzal kezdjem-e, hogy sivár kedély- s cynizmussal a világpolgárt játszva, elhanyagoljam saját háztűzhelyemet, családomat? elhanyagoljam a rokonság és társadalom kötelékét, melyekhez a természet, az élet, a gondviselés fűzött? elhanyagoljam a hazát, a nemzetet, melynek közvetlen láncszemét képezem, és terjesztgessen karjaimat a végtelenbe az egész emberiség ölelésére, a mire azok képtelenek? – Az óceán hullámain törekedjem beteges rajongással pusztá kezeimmel elsimítani, és ön-hajlékom, házi kis kertem üde, életadó forrását eliszapoltatni engedjem?

Sohasem! – Ellenkezőleg igyekszem saját családom s a gondviselés által közvetlen reám bízottak boldogságát, anyagi, erkölcsi, szellemi tökéletesedését előmozdítani, s ha erőm engedi, a közel rokonság, a közvetlen környező társadalom, az egyház s hitsorsosaim javán munkálkodom. Majd hazám közügyi intézését figyelemmel kísérve, a polgári s honfiúi kötelességérettől vezéreltetve, a nemzet és haza javára, felvirágzása-, dicsősége és boldogságára törekszem.

És vajjon nem-e azon láncz lesz tökéletes mestermű, melynek egyes szemei tökéletesek? Nem-e akkor és abban lehet valaha az emberiség egyetemleg boldog, ha alkotó részei a nemzetek s ezek elemei, a családok virágzók, boldogok, elégteltek? Ezért kell első sorban a magunk és közvetlen környezetünk boldogságát biztosítani, ezért a hazaszeretnek bennünket minden áldozatra készké tenni. Ezért áldozza az egyes, lelkesedéssel vagyoniát, életét, hazája, nemzete javáért, s a legcivilizáltabb nemzet is önjava, önboldogságáért nemcsak anyagi áldozatra kész, de honfiai ezreit feláldozza, s nem riad vissza más nemzetek százezreit eltiporni.

Be ne vezessen ez okoskodás vagy elmélkedés túl a kellő határon; rátérek, mert az elmondottak alapján reátérhetek a zsidó-kérdésre. Embertársam a zsidó is, testvérem, még ha ő meg is tagadna, szeretnem kell tehát őt, ezt parancsolja a keresztyén vallás, Jézus vallása, a szeretet vallása. Ha a zsidó azon társadalomnak, melynek tagja, nincs ártalmára, ha annak láncszemét képezheti, akkor őt üldözni bántani embertelenség, bűn.

Így gondolkodva rajongtam a zsidó emancipációért, vitáztam igaz meggyőződéssel, hogy a zsidó amint polgári és vallási egyenjogositást nyer teljesen beolvad, s méltó tagja leend a keresztyén társadalomnak. Csalódtam, mint csalódtak annyi ezerén, – s épen ezért

a közboldogság szempontjából a kiindulási tételt most így alakítom: ha és a míg az összes emberiség nem tehető boldoggá, boldoguljon az elérhető többség, s e többség javáért, ha kell, szenvedjen, ha kell, jegyen feláldozva a kisebbség. Ez az emberiség érdeke, tehát a humanizmus elve.

A fának egyes ágait szű bántja, de az egész még megmenthető, le kell a beteg gályákat vágni. Tested egy tagját gonosz fekély lepi, mely a vért megrontva, életedet veszélyeztetheti: az ész, a humanizmus parancsolja kivágni a fekélyt, lemetszeni a vészthozó részt, s megmenteni a törzs életét.

Ha meggyőzne valaki arról, hogy a zsidóság a többi emberiségbe, Európában a keresztyénségbe, akár a polgári házasság által, akár egyéb bármily utón és módon be fog olvadni, az elsők soraiban lennének védelmökre; – de fájdalom, ez üres, hiu remény és ábránd. Az pedig nem fogadható el érvül a zsidóság védelmére, hogy évenként keresztyénné lesz egynéhány, s hogy ezek a második vagy harmadik generatióban assimiláltátnak. Épen úgy nem érv ügyökben az, hogy soraikban is vannak kivételesen, keresztyén fogalmaink szerint is teljesen becsületes emberek, – e kivétel szabályt nem alkothat, nem még akkor sem, ha e kivétel mostani, talán csak pro mille aránya, néhány százalék mérvére emelkednék is.

A kérdés tehát szerintem egyszerűen csak ez: van-e mód a zsidóságot békés, szabadelvű és törvényes utón a keresztyénségbe rövid időn, pár évtized alatt beolvasztani, assimilálni, tehát elenyésztetni, vagy nincs? Kló a csoda-recipevel modern civilizátorok! – mert én eszközt és módot erre a legtávolabbról sem ismerek, – és ha volna, azt senki jobban nem perhorreskálná, mint maguk zsidó testvéreink. Kettőtől félnek és irtóznak ők mindennekefelett: beolvadni teljesen physikailag, erkölcsileg, szellemileg más nemzetekbe első sorban, vagy más részről tömörülni, compact, egységes nemzetté alakulni, önálló társadalmat, önálló hazát alkotni. Érzik talán, hogy e két véglet két oly út, mely őket a megsemmítő, elnyelő óceánba igen, de abból ki nem vezetné soha.

Nekik, hogy éljenek, tenyésszenek, gyarapodjanak, más népfajok és nemzetek közt elszórva keli élniök, örök bolygás osztályrészük, építeni, emelkedni csak mások romjain képesek. Életrevalóságukat, önfentartásukat nem az erkölcsi világosság jelöli ki, hanem egyedül az állati ösztön. Az ő moráljok, saját fenállásuk biztosítása; eszközeik: azon népek és nemzetek jó és rász szokásait, a melyek közt elszóródtak, felhasználni, s azokkal a maguk javára visszaélni. Legyen e nép együgyű, jóhiszemű, szelíd, a közējök jött zsidó ezt azonnal felhasználja, vagy legyen hajlandó a dologtalanságra, avagy

könnyelműségre mulatságra, s a zsidó soha sem fog igrkezni őt jobb útra terelni ellenkezőleg ez neki új kereset forrása leend.

Mind ez tény és tagadhatlan. Nézzünk szét: alig van ma már vidék e hazában hol a zsidóság magát be ne fészkelte volna, s hol annak nyomort, erkölcsi és anyagi pusztulást jelző lábnyoma meg ne látszanék. Csak elvétve akadunk oly falvakra, hol még nincs, vagy legalább a legújabb korig nem volt zsidó, és miért van az, hogy e faluk mind rendezettebbek, vagyonosabbak, s erkölcsileg is felette állanak a zsidó-lepte falvagnál?

Emberbarát.

M e a c u l p a !

I.

A zsidókérdés a napirenden van, melyről lehetetlen lesz azt le- szorítani egyhamar. Odáig van feszítve a húr, a hol már vagy vissza kell bocsájtani, vagy szakajtani. Körülbelül 14 éve annak, hogy be- széltem én egy vén, antik zsidóval az akkor még ifjú emancipációról, fejtegetve annak a zsidóságra háramló áldásait (?) és a belőle nekünk jöendő hasznot. (?) Ekkor a zsidó meglehetősen zsidó-német stylusban azt mondta: „Iach mache wos dróf of de Emancipation – mer sind zu hoch schon, mer müssen fallen.” – Lám, szédült a zsidó feje! Ez annak a jele, hogy a zsidónak a sorompóban a helye, mert ő nem fér meg a maga bőrében. A zsidó olyan mint a vitriol, azt fiaskóban kell tartani, és akkor nem árthat, mert kiomolva megrág mindent. Európa egy része felébredt, észrevette a zulukat itthon, és arról gon- dolkodik, hogy hogyan kezdje a takarítást. Ez nem első eset, a hol a zsidók visszanyerték „emberi jogaikat,” de nem is első eset, a mi- dőn ezen jogaikat embertelenül használták. Ők keleten és nyugaton már többször voltak emancipálva, – de csakhamar meg kellett őket czibálni és visszaterelni a régi állapotba, mert ők mindent, a mivel birnak, fegyverül használnak a keresztények ellen. Nekik a pénz, a tudomány, művészet, minden csak annyiból kedves, a meny- nyiben ezzel a keresztényt lehet ütni. Tekintve Izrael történetét az ó korban, amint az a bibliában leírva van, a zsidók magokat par excellence „Isten gyermekeinek” tartották és a többi népeket szol- gáiknak, és erről a privilégiumról nem akarnak lemondani, nem akarják ők elhinni az új-szövetség azon szavainak lehetőségét, melyek ezt mondják: „Sokan jönnek napkeletről és napnyugatról, és letele- pednek Ábrahámmal, Izsák- és Jákobbal mennyek országában, az

ország fiai pedig kivettetnek a külső sötétségbe, ott leszen sírás és fogak csikorgatása.” És csakugyan csikorgatják is ők a fogaikat, mert nem ülhetnek egész biztos nyugalommal már itt Ábrahám kebelébe, és „ellenségeiket” nem tehetik lábaik zsámolyává. – De ezen egész ügyben akárhogy forgatjuk a dolgot, akárhogy kiáltjuk most már mi, hogy „áj-váj”, egy kérdésre okvetlen meg kell felelnünk és őszintén elmondanunk, hogy ezen állapotnak, a mely jelenleg létezik, és a melynek nyakszorító zsinegét kezdjük érezni: ki az oka? Mea culpa! mi magunk!! Fordítsuk meg uraim a bot végét önmagunkra, és ne jajgassunk a zsidó effronteria miatt, de kezdjük el az orvoslást magunkon, és kutassuk ennek a társadalmi bajnak az okát, és csakhamar észrevesszük, hogy „midőn a munkások aludtak, jött az ellenség és elszórta a konkolyt.”

Hogy hogyan fognak végezni velük a többi nemzetek, azzal ne törődjünk, ők is speciális kúrát fognak használni, mi is azt tegyük.

A zsidónak fő hatalma a pénzében rejlik, a magyarnak pedig utóbbi időben fő gyöngéje a pénz lett. Megvesztegethetőkké váltunk, és itt a főhiba.

A 48 előtti időben az arisztokratia és a magyar középbirtokosság megszokta, hogy helyette és részére más dolgozzék, az úr pedig mulasson: gazdagjaink külföldön, a közép-birtokosság idehaza. Azt vesszük észre, hogy éppen 48 előtt a birtokos osztály ifjabb része – nagy részben – keveset tanult és sokat mulatott. A hűbériség megszűntével az okos szülők, kik ha mulattak is, de még dolgozni tudtak, elhaltak, és maradtak az ifjú urak, kik dolgozni nem tudtak. Az egy pár jó termő év, a gabona, gyapjú sat. árának felszökése szülte a bővebb pénzt; a közlekedés könnyebbsége, sőt az új hadkötelezettségi rendszer is, mely sok birtokos fiút „per musz” bevitt katonának, hol aztán nevéért tiszt lett, még nagyobb bátorságot adott az ifjú uraknak mulatni, francia, angol, német arisztokratákkal versenyt futni a bolonderiákban, a katonaságnál pedig különösen nagyban kártyázni; de egyszerre beállt a „hopp” – ne tovább, – kiszáradt vagy legalább is alábbhagyott hazulról a pénzforrás. Megszűnt az ingyen munka, helyette napszámos kellett, jött a tagosítás, kellett birtokberuházás, jött rossz esztendő, árcsökkenés, – és még mulatni is! ez egyszerre sok volt! – Midőn aztán a gavallér mérlegre tette mindezt, és kereste, hogy mi lesz a teendő, kitűnt, hogy pénzt kell kölcsönözni, és pedig zsidótól. De ekkor nem hogy szorosabbra vették volna a bocskor szíjját, hanem kölcsönpénzen mulattak tovább, mert úgymond, nem lehet az embernek magát compromittálni a külföldi arisztokratia előtt. Így nőtt az adósság, a kamat, így lett az arisztokratia a zsidó uralma alá hajtva. A birtok nem fedezhette tovább

az úr „nobel passióit” és a kamatot: először lett a zsidó árendás, később ő lett a földes úr, az úr pedig – – országgyűlési követ.

De itt is pénz kellett, ismét a zsidó földes úrtól „per amicitiam” kapott – és a zsidó a kamattal kapta az – – – emancipációt!!

Nem szégyenli magát az arisztokratia és a nagybirtokosság, ha látja, hogy czímeres kastélyában zsidó purdé fűjja magát, és ő neki kell elmenni ősi birtokába – koldulni. Ha 48 után a magyar arisztokratia itthon marad, és dolgozik úgy mint a cseh és német, ha gazdasztjeinek a gróf úr lett volna maga az igazgatója, ha gyermekeiknek komoly és tanult nevelést adtak volna, nem csiripolna most holmi Dolfi-, Khobi- sereg a kastélyban, és nem tenné meg a zsidó azt az impertinentiát, hogy holmi Knofesz és Jeittelesz zsidó tán épen annak a grófnak nevére magyarítja meg a nevét, a kinek birtokát el-sacherozta. Nem fekszik-e a felelősség azon pazarló úron, azon számtalan erkölcsi és anyagi károkért, a melyeket ilyen zsidó földesúr maga körül okoz? – Gazdag mágnásaink után, kiket saját pazarlásuk adott a zsidó zsebébe, következik a közép és kisbirtokosság.

Itt is az apák még úgy – ahogy összetartották a birtokot; de ezek elhalván, a kormányrúdra jöttek az úrfiak. Ezek semmit sem tanultak, – iskoláikat rász primával, tiszteletbeli secundával és dicsőséges tertiával végezvén, haza kerültek – – pipázni, kártyázni, dáridózni; születés-, névnap, lakodalom, keresztelő, összehajtotta az egész környék urait, és mulattak pár napig, kártyáztak, és ha pénz kellett, ők is a zsidóhoz fordultak, a ki igen szívesen szolgált az úrfinak, nem kérve egyebet, mint egy kis regálét, egy kis árendát, vagy valami parlagföld eladását. De a muri tovább tartott; hozzá jött egy pár rossz esztendő, tán még más adósság, a Smüle csak kölcsönözgett, az úrfi pedig csak sülyedt, míg a zsidó lett az úr. Hány olyan falunk van, hol 48 előtt tisztességes és szép barátságban élő józan, gondolkozó középbirtokosok éltek! – Ki van ott most? – Itt-ott lézeng egy-kettő, és közte egy trupp zsidó pöffeszkedik. Hova lettek az úrfiak? Ezeken segített a vármegye, a mely az őscsaládok fiait csak nem hagyhatja elveszni, kit ide, kit oda alkalmazott, lett belőlük esküdt, szolgál- és járásbíró sat. kiknek, sok esetben, újra a zsidó – és kik ismét sok esetben most a zsidónak használnak.

Antisemita.

Tömörüljünk!

A külföld azt mondja rólunk, hogy nemzetünk jellemző sajátossága a tolerancia, úgy a politika, mint államéletünk minden nyilvánulásában. Mit szóljunk e jellemzéshez? Azt, hogy rosszul ítélték meg bennünket, s a vád nem eléggé találó. A tolerancia gyenge jelző a gyakorlati életből merített tapasztalás tünetéihez képest. Mi nem toleráns, hanem indifferens nép vagyunk. A pillanatnyi felhevülés erejével, szédítő magasságig csigázzuk elveinket, idealizáljuk a valót, teszünk a jövőre kiható fogadásokat csak azért, hogy azokat a másik perczben megtagadhassuk.

Az üdvös újítások és reformok fentartására, a visszaélések megszüntetésére, anyagi és szellemi felvirágoztatásunkra célzó intézkedések életbeléptetését kitörő örömmel fogadjuk, s mindaddig, mig azok az újdonság ingerével hatnak, a jövő szebb reményének alapját látjuk megvetve bennük.

Mihelyt azonban a megszokottság által csak egy kissé köznapivá válik előttünk valami, lelkesültségünk lohad, erélyünk porlad, s a legbántóbb cynismusnak ad helyet.

Szomorú de hű képe nemzetünk gyarlóságának! Ezredév tapasztalata véres betűkkel írta fel hazánk történelmében a visszavonás és bénító indifferetismus keserű következményeit. Valóban elmondhatjuk, nincs seb a haza vérző testén, melyet nem a testvéri kéz ütött volna, nincs köny, melynek átka önfejűnkre ne szállna.

Á hagyományos apathia typicus ismertető jegyünk, s őszintén megvallom, mindig attól félttem, hogy az antisemiticus mozgalom epochális törekvései elébb-utóbb a megszokott közönyösség rideg zátonyán fognak roncsokká válni.

Édes csalódás az, melyet e téren constatálni vagyok kénytelen! Belátom, hogy a nemzetek sorsát intéző felsőbb hatalom soha sem engedí megsemmisülni a benne bízókat, s van erő, mely képes visszarántani a vakon rohanókat még a kárhozat örvénye elől is.

Lehet-e vigasztalóbb, édeesebb szó egy, nemzetét önzetlenül szerető egyén előtt? – mint a midőn a lángragyúlt közvélemény harsogó szava tudatja vele, hogy öntudatra ébredt a nép, s férfias határozottsággal kiván a küzdter porondjára lépni azok ellen, kik a nemzeti fejlődésnek nyűgei s a hanyatlásnak egyedüli előmozdítói voltak.

Ily édes szavak gyanánt csengett fülembé az a hír, hogy az egyetemi ifjúság az antisemita ügyben tett erélyes fellépésével, szemébe vágta a keztyűt azon pseudoliberalismusnak, mely a felvilágosultság ürügye alatt, zsidó csóktól párologó szájjal árul el testvért és hazát!

Én ezen férfias meggyőződészsülte heroicus cselekedetnek őszinte tisztelője vagyok, s az egyetemi hallgatóság nyilatkozatában egy szebb jövő korányát látom derülni hazánk egén.

Igen az ifjúság van hivatva arra, hogy a jövő alapját megvető eszmékért lelkesüljön, s küzdjön elfogulatlanul a jellemtelen cselszövények és otromba csalások hazugságai ellen! Olyan piszkos törekvéseknek, melyeket a „dicső” választott faj körülmetélt ivadécai minden képzelhető hatalmi eszközökkel iparkodnak előmozdítani, s a melyek foganatosításában nem válogatnak módot, nem tekintenek eszközt, – ellenállani csakis az ifjúi ügybuzgalom nemes energiája képes.

Fekélyek a zsidók a haza testén, csak az a baj, hogy nincs az a pokolkő, a mely képes lenne gyökerestől kiirtani a fekélyt.

Az 1867-ik évi 17-ik törvczikk rabszolgáikká tett bennünket.

Nem a törvényhozókat kárhoztatom érte, mert, ha ők előre láthatták volna ama veszélyeket, a melyekre a zsidó jellemben gyökeredző sajátos túlkapások folytán az emancipáció juttat bennünket, bizonyára a gyakorolt nagylelkűségnek még eszméjét sem pendítették volna meg.

A zsidókat vádolom miatta!

A kimondott jog elvben korszerű volt, de azt feledték ki a számításból, hogy ez egyenjogositást oly népnek adják, a mely e kegyelmet jognak tekinti, s a mely nép veleszületett ösztönénél, t. i. kapzsi és csalárd természeténél fogva, kíméletlenül zsákmányolja ki becsületes és őszinte népünk hiszékenységét.

A zsidók nyújtanak panaszra okot, mert, ha nemzetünk lovagias lelkületéből eredő nagylelkűségével vissza nem élnek, ha a nyert egyenjogositást, e szó szoros értelmében úgy használják fel, hogy önérdekeiknek gondos ápolása mellett, nem zsarolják ki a földműves osztályt, – ha fajukat nem iparkodnak külön kereskedelmi kasztta emelni: örömmel üdvözölnénk őket, mint új polgárait e hazának.

Midőn azonban átkos munkáiknak úton-útfélen égbekiáltó jeleit látjuk, midőn nem tűrhetjük tovább az elnyomatást és a saját védelmünkre rendelt törvényekkel való gúnyos visszaélést, fellázad bennünk minden nemesebb természetünk, s az arcunkba kergetett vér égető gyalázata követeli, hogy a létérdekeinket veszélyeztető zsidóság ellen megkezdjük a harcot, melylyel őket a nemzettesttől elszigetelni, magunkat pedig a végleges anyagi és szellemi corruptiótól megóvni képesek leszünk.

Míg csak beszéltünk s elveink igazságát bizonyígtattuk (bár napnál fényesebbek voltak), most itt az ideje, hogy tegyünk is valamit.

Emancipáljuk magunkat a zsidók alól!

Soha semminemű intézkedéseinkben nem lehetünk a haza üdvére és hanyatló anyagi viszonyaink reputációjára áthatóbbak és közhasznúbbak, mint a midőn helyes módot találunk fel a zsidóságnak tisztos távoltartására.

De nem elég a módot csupán feltalálni, hanem erkölcsi kötelességünk azt követni is!

A tönk szélén álló magyar iparos osztálynak, a nyomor karjába taszított földműves népnek, s végül mindnyájunknak közös érdeke sürgeti és követeli, hogy sietve tegyük meg az intézkedéseket, melyek egy nemzet anyagi és szellemi bukását még tán megakadályozhatják.

Ha egy nép jogért és igazságért küzdve hősiiesen vérezik el, nincs kor, nincs történelem, a mely magasztos tettét méltányolni ne tudná, s az őszinte tisztelet adóját e nép iránt kész szívvel le ne róná. De ha egy nemzet öntehetetlensége miatt bukott sírjába; ha alapos az a vád, hogy azért tűnt el a történelem színpadáról, mivel élni gyenge, meghalni pedig gyáva volt; ha tudomással fog bírni az utókor arról, hogy 15 millió ember egy félmilliónak rabszolgájává szegődve züllött szét: mit érdemelne e nép mást, mint az utálat megvetését?

De ne fessük ily feketének a jövőt! Hisz minden nemzet ön-maga intézője saját sorsának!

Igen, nekünk is vannak eszközeink, melyeknek használatát maga a törvény sem tiltja el! Élünk tehát velük, s jövőnk szebb életünk biztos alapját fogjuk megvetni általuk.

alapítsunk antisemita egyleteket! Ha a zsidóknak vannak kagal-jaik, izraelita allienceaik, semita-comitéik, a melyek nemtelen módon iparkodnak tervszerű gonoszszággal kifosztogatni bennünket, nincs-e jogunkban nekünk is olynemű társulatokat alapítani, melyek a keresztény érdekeket ápolva, bennünket e keselyű-karmoktól megmenthetnek?

Van! S kell is gondoskodnunk ilyenekről, mert a nagylelkűség csak addig szép jellemvonás, míg gyakorlásával természeti jogaink és existenciánk lényeges kérdéseit nem sértjük.

Ha ellenben ezt tesszük, akkor a nagylelkűség nem erény többé, hanem bűn, még pedig egy nemzetnek legutálatosabb vétke, melyet jogfeladásnak szoktunk nevezni.

Tömörüljünk!

Ha mást nem teszünk is az antisemita ligák czéljává, mint azt a feladatot, hogy ez egyesületek tagjai a nép körében iparkodjanak elhínteni az antisemita eszméket, ha nem is terjed ki gondunk egyébre, mint a behálózott köznép vagy az elfogult liberális tévely-

gők értelmének felvilágosítására: már ezzel egy lépéssel közelebb jutottunk az úthoz, mely a nemzet leendő boldogságának egyedüli irányát jelöli ki.

De ha a liga ezen eredményeket nem eszközölhetné is, mégis meg volna az a haszna, hogy a szervi tömörülés elővigyázókká tenné a zsidókat, s egy kevés időre talán felfüggesztené ama nagymérvű csalásokat és uzsorát, a melyet most aperte és büntetlenül üznek.

Szervezkedjünk! mert a hangoztatott elv, gyakorlati alkalmazás nélkül üres beszéd és semmi más, mint dajka-mesék haszontalan réme.

Csak egyetértés vezesse a tiszta öntudat érdeknélküli szándékát, akkor kivívjuk az elénk tűzött célt, habár poklok hatalmai kelnének is harcra ellenünk.

Tanuljunk az egyetemi hallgatóság példájáról, sorakozzunk a zászló alá, melyet egy nemzet intelligentiájának morális többsége lobogtat, ne szégyeljük megvallani, hogy van lelki erőnk úszni a hazug álliberálismus hömpölygő árja ellen.

Ne legyünk oly igen nagyon „felvilágosultak,” hogy ennek köpenye alatt közönbös lélekkel nézzük a végromlást, melyet azok készítenek számunkra, kik hazánkban még a söpredék czimre sem méltók

A haza sorsa kezeinkben nyugszik, ne adjunk rá okot, hogy utódaink sírjainkban legyenek kénytelenek megátkozni bennünket!

Veszprémmegye, februárhó.

Dereskei.

Közlemények az egyetemi antisemita ifjúság köréből.

N y í l t l e v é l

Hegyesi Márton országgyűlési képviselő úrhoz,
mint a zsidó reakció prókátorához.

Uram! – Ön jónak látta ellenröpirata utolsó füzetében megtámadni azon elvtársainkat, kik hazaszeretetüktől indítatva, Istóczy Győző képviselő úrhoz elismerő feliratot intéztek. Igaztalan, mondhatnók roszakaratú támadásai minket sem meg nem felemlítettek, sem elhallgattatni nem fognak.

Ím kiállunk a nyilvánosság elé, mert eljárásunk helyességéről, komolyságáról és hazafiasságáról meg vagyunk győződve.

Kákán csomót keresni, botot borotvának, kutyát szalonnának tartani nem szoktunk, s azért mellőzve támadásának aprólékos, kötekedő és rabulista tételeit, annak csak főbb pontjaira felelünk.

Őn megtámad minket azért, hogy az ország ifjúsága nevében szóltunk. Nézze meg névsorunkat és látni fogja, hogy nincs vidéke a hazának, mely köztünk képviselve ne volna, vallás, nemzetiség és politikai pártkülönbség nélkül, sőt ép a budapesti ifjúság az, melyet a fővárosban grassáló zsidó hatalom fojtó kötele részben visszatartott az erősebb fellépéstől.

Mi, uram, igenis az ország ifjúsága vagyunk, és szeretjük ezt a magyar vérrel, magyar karral szerzett és a magyar becsülettel dicsővé tett hazát jobban mint ön, ki azt egy jött-ment, hazafiatlan, idegen csőcseléknek akarná elhandlírozni.

Ifjú szívünk melegével s a jobb jövő édes reményével csügünk e haza boldogságán, szabadságán és függetlenségén, s ezért ha kell éltünk adjuk, de kívánjuk, hogy e föld s e haza magyaré legyen, ne pedig idegen népé, mely haszonért cserél, elad, mindent: Istent és hazát. Mi urai akarunk maradni e földnek, s nem dobjuk oda egy nemzetközi vérszívóhadnak, nem leszünk egy idegen faj páriái.

Ez a szeretet, ez a lelkesülés vezetett minket, s megköveteljük úgy öntől mint bárkitől, hogy hazafiságunkban kételkedni ne merészeljen.

A zsidó lidércznyomás okozta azt az „istenverte fásultságot”, a zsidó álszabadelvűség lenyűgözve tartá a fiatalságot eddig, – de ím megkondult a vészharang, új szellem fuvalma leng felénk, a népek ébredezni kezdenek.

Igen, mi utódai vagyunk az 1848-ki ifjúságnak, lelkesülünk mint az, de minden kornak megvannak a maga eszméi.

1848-ban az osztrák kamarilla, most a nemzetközi zsidó kamarilla elnyomása ellen kell felemelni szavát és karját a népnek, hogy visszaszerezze az igazi egyenlőséget, a való boldogságot, templomot emeljen az igazi szabadságnak és testvériségnek. Mert szabadság, egyenlőség és testvériség vagy boldogság, mely a zsidótól függ: egy szikrával sem jobb a tyranniánál, ez megöli a testet, az megöli a lelket és testet, elrabolja a becsületet és a vagyont.

Igen, „felvilágosodtunk”, nem dobjuk oda magunkat a zsidó álliberalizmus polypkarjaiba.

A veszett kutyát lelövik, vagy agyonbunkózzák, mert az emberek biztonságát veszélyezteti; – és itt senki sem keresi a humanizmust. A talmud-zsidó ellensége az egyéni szabadságnak, s a honpolgárok boldogságának; elakarván tőlük venni az anyagi megélhetés minden eszközét, testben és lélekben rabszolgájává kívánja tenni.

Ezért uram nekünk hitünk és meggyőződésünk, hogy a hazáért küzdünk.

De nézzük azt a három híres fő argumentumot, melylyel állásunkat megostromolni akarja, melyek persze ma már az igazán „felvilágosult” világ ellen csak annyit érnek, mintha Jerikót ma is trombitákkal akarnák bevenni. Az ön policzajt kiabáló érvei ezek:

Mi elijesztjük a külföldi tőkét, – értve természetesen a zsidó tőkét, – és hazánk nem tud fizetni, csődöt mond mint bizonyos philosemita urak, lefoglalt fizetésű képviselők, és a zsidók nem fognak sem egyezni sem engedni. Pompás logika lehet ez uram a süket-némáknak, de nem gondolkozó, halló és beszélő embereknek.

Hát uram ha ön annyira szereti azt a „külföldi tőkét”, miért nem szavazza meg neki a milliókat, – nehogy, a mint ön jajveszékel: „a pénzügyi tönk megrendítse tövében a magán birtokot, megrendítse kulturánkat, és semmivé tegye ezer meg ezer családnak, mely az államtól nyert fizetésből tartja fenn magát, anyagi létét.” Ismételjük, miért nem szavazza meg ezeket a milliókat – hisz ön mellesleg mondva képviselő is.

Higye meg*) ad a zsidó mindenkinek, míg biztosítékot talál, s ha az állam ezt nem adhat neki, fellépésünk nélkül is felmondja a hitelt. Lássa uram, a magyar aranyjáradék folyton emelkedik, a külföldi tőke, szerencsére, most már a nemzsidó tőke is, örömmel jön hozzánk. Olvassa ön mint declarált philosemita a Pester Lloydnak Börsenberichtjét is.

És ha mégis eljönne az az idő, mit ne engedjen a magyarok Istene: akkor mi áldozni, dolgozni fogunk a hazáért. Franciaország milliárdokat fizetett, és ma boldog és szabad, (igaz, hogy nincs ott annyi zsidó, mint nálunk csupán a fővárosban,) zsidónak áldozni, zsidóért dolgozni nem akarunk.

*) És nem „hidje” meg, mint ön egy sereg más hibával pl. „olta”, „ijjeszteni” stb. írja. Megtámad azért is, hogy miért írjuk a megszólítást nagy betűkkel. Nos hát, hogy kifejezzük mily sokra becsüljük, és mennyire tiszteljük önt Istóczy úrral szemben, megszólításait következetesen kis-betűkkel szedjük.

Második főbb érve a támadásnak, hogy ezáltal „belviszályokat idézzük fel, pedig még mindig tombolnak hazánk térein a nemzetiségi és vallás-viszályok.

Vallás-viszályok ma nincsenek. Nemzetiségeinket is a közös haza iránt való jóakarattal vezérli, – számba nem vehető átvételekkel –; de mindannyian egyesülni fogunk a zsidóság ellen való harcban, melynek helyes megoldásától függ államunk konsolidálása, és ebben támogatni fog minden igaz hazafi.

Ám legyen harc, győzzön a jobb. A zivatar tisztítja a levegőt. Mi nem hisszük, hogy a magyar nemzet Geniusa a zsidóknak engedné a győzelmet.

De hisz, így „ellenröpiratoz” ön, a zsidók „magyarosodnak, vonzódnak hozzánk”, – mint a poloska, hogy vérrel megtömve magokat, odább álljanak. „Nem gravitálnak kifelé,” – (csak magokba akarnak mindent „gravitáltatni”.) No hát ez úgy a hogy igaz, de nem is hü fia a hazának. Ubi bene ibi patria. Jöjjön Schmerling, vagy a muszka, és ők térdet fejet hajtanak nekik, csak hagyják meg őket igaztalanul szerzett birtokaikban.

Nekik a haza ép olyan gscheft mint a nyúlőr vagy a rongy, ki többet ad érte, annak adják. A hazával ők csak handlíroznak, s úgy látszik a szenál szerepére ön vágyódik.

Szégyen de úgy van! Mi nem instálunk belőle.

A polgári házasság zsidó princípiumáért épen nem hevülünk; jöjjenek ők hozzánk, de mi elibök menni félútra sem fogunk.

Ebből sem instálunk.

„De miért beszélünk mi általában a zsidókról?” Egyszerűen azért, mert legnagyobb részök rossz. Ez csak elég világos.

Egy philosemita képviselőtársát önnek t. uram a semitahad teljesen tönkre tette, lévén uzorás hitelezői majdnem egy szál zsidók. A főzsidó uzorást hitközsége kizárta „kebeléből”, és mit felelt ez erre? Azt, hogy: „Most dobják ki az urak egymást sorba, mert nincs a kompániában két becsületesebb ember nálam.”

Ezért beszélünk mi általában a zsidókról.

Bizony bizony elkel az a felszólítás, a mit ellenröpiratában egy zsidókorcsmáros munkatársa ír, kinek, mint maga dicsekszik, szeszes italai jó kelendőségnek örvendettek,” hogy:

„Legyenek a zsidók mindnyájan becsületes emberek.”

És ezek az emberek akarnak türelmességet, méltányosságot várni másoktól, kik őszintén így nyilatkoznak?!

És ön mégis így állítja, fel a fokozatot: első a magyarság, második a zsidóság, harmadik a haza. Gyomra jó lehet, de hazafias szíve alig!

Záradékul még néhány szót.

Ön compromissióról, megbélyegzésről, usurpációról beszél.

Mi nem bitoroljuk az ország drága nevét: mi az vagyunk; de szeretnők tudni, ki írta alá az ön zsidóprókátori meghatalmazását. Nem az „Alliance Israélite” budapesti képvisellete, vagy tán a nagyváradai?

Ön megbélyegzi a hazafiságot, megbélyegzi hazafias pártját, melyet mi százszor többre becsülünk önnél, és visszaél választói bizalmával, kik önt képviselőnek és nem zsidóprókátornak választották. Ön ellenröpiratoz Nagyváradon, de a képviselőházban ritkább a fehér hollónál, és még ön beszél kötelességérzetről?

Vegyen uram pöttanfolyamot a kötelességérzetből!

Hogy mi tanulunk-e, takarékoskodunk-e? – jöjjön és nézze meg indexeinket; higye meg jobban eleget teszünk mi egyetemi, mint ön képviselői kötelességének.

A „Volksblatt” már próbálta ezt, de elhallgatott; pedig ez méltó párja az ön négy ívről másfélre olvadt, feliben mások könyveiből kipuskázott ellenröpiratainak.

Ön cikkét egy reánk alkalmazni akart verssel végezi. Viszont mi meg cikkünket egy, önre Hegyesi úr alkalmazott, találóbb verssel végezzük, amely így szól:

„Romlásnak indult hajdan erős magyar,
Nem látod Árpád vére (?) miként fajul,
Nem látod a boszús egeknek
Ostorait nyomorult hazádon?!”

Szolgáljon ez uram önnek, ha kell egyelőre, felvilágosítására és okulására. Az egyetemi antisemita bizottság.

További hozzászárulások a budapesti tud. és mű- egyetemi ifjúság nyilatkozványához.

(Sz) A budapesti egyetemi polgárságnak múlt füzetünkben közölt nyilatkozatát utólagosan magukévá tették a következő egyetemi polgárok Nevezetesen:

Dr. Arokay Antal Fehér m – M. Asztalos Imre o. h,
Csongrád m. – A s b ó t h Sándor b. h. Máramaros m.

Barthodeiszky Kálmánj. h. Vas m.– Balogh Béla új. h.
Borsod m. - Báthory Géza új. h. Czegléd, Pest m – Balázsy Imre új. h. Szatmár-Németi,. – Bánóczy Gyula o. k
Győr m. – B á n e l l y Géza új.h. Zala m. – B e s e n c z k y Bálint új. h. Jász-N.-Kun-Szolnok m. – Besse Dávid o. h. Bars m. –

Bischoff Lipót gy. sz. h. Mosony m. – Bodnár Péter új. h. Zemplén m. – Bogdánffy Lajos új. h. Erdély. – Bódy Ödön o. h. Ung m. – Bős z ö r m é n y i Zoltán gy. sz. h. Szatmár m. – Bubregh Ignác gy. sz. h. Baranya m. – Bukoveczky Ödön új. h. Zemplén m. – Breuer Szilárd m. e. h. Göllnitzbánya. – Bodola Lajos m. e. h. – Bittenbinder Miklós b. h. Torontál m.

Csukay Gyula új. h. Zaránd m.

Despotovits Péter új. h. Torontál m. – Déry József o. h. Békés m. – Dobé István új. h. Zemplén m. – Delmedico Ágoston b. h. Budapest. – Domokos Kálmán o. h. Békés m. – Dukay István b. h. Bács-Bodrog m. Detrich Gyula új. h. Bars m.

Ember Elek gy. sz. h. Máramaros m.

Fáy Elek új. h. Vasm. – Filkor Lajos o. h. Szabolcs m. – Filkovich Boldizsár új. h. Torontál m. – Finda József új. h. Vas m. – Földvár Elek o. h. Pest. – Földvály György új. h. Hevesm. – ifj. Földvály Mihály új. h. Pestm. – Friedeczky Árpád új. h. Nyitra m. – Fritz József új. h. Somogy m. – Fok Ede m. e. h. Budapest. – Follinus Árpád m. e. h. Budapest.

– Ferber Lajos o. h. Zala m

Gollier Lajos gy. sz. h. Bereg m. – Greiter Antal o. h. Borsod m. Bárod G u d e n u s Hugó új. h. Torontál m. – Gundeh Henrik b. h. Újvidék.

Halász Sándor új. h. Fehérm. – Hátfalvy Gyula gy. sz. h. Pest m. – Hegedűs Ferencz új. h. N.-Kanizsa. – Hermán János új. h. Zólyom m. – Hirka Antal b. h. Bars m. – Holcz Mátyás gy. sz. h. Torontál m. – Hóoz Bálint új. h. Jász-N.-K.-Szolnok m. – Morvath Aladár új. h. Tolna m. – Hudak János o. h. Borsod m. – Harczter Imre o. h. Bars m. – Harnkovits Gyula új. h. Palánka. – Hipp Dezső új. h. Bács-Bodrog megye. – Horváth Antal o. h. Tata, Komárom m.

Igács József o. h. Pest m. – Ivány Samu új. h. Vas m. – Jagicta Sándor o. h. Kalocsa. – Jezerniczky Árpád o. h. Jász-Kisér. – Józsa Fábrián o. h. Jász-N.-Kun-Szolnok m. Jalsoviczky István új. h. N.-Kőrös.

Kabdebó Sándor m. e. h. Arad m. – Kálmán Rudolf j. h. Komárom m. – Katona Lajos b. h. Komárom m. – Kiss István o. h. Máramaros m. – Koch Lajos b. h. Kassa. – Kohányi Tihamér új. h. Sáros m. – Kreuter György m. e. h. Torontál m. – Kristóffy Dezső gy. sz. h. Békés m. – Kovács Dezső o. h. Hódmező-Vásárhely. – Kotyuh István b. h. Ungvár, – Kölber Gyula m. e. h. Budapest.

La k a t o s József gy sz- n Beregszász. – L e l b a c h Keresz-
lély új. h. Bács-Bodrog m. – L e n d l Adolf m. e. h. – L o v a s y
Ferencz m. e. h. N.-Szalonta.– L e k k y István új. h. Miskolcz.

M a d a r a s s y Pál új- n- Komárom. – M e n n y e i László új. h.
Vas m. – M i h á l k a László o. h Máramaros m. – M i k l o s i n a
Simon o. h. Krassó-Szörény m. – M i k l ó s s y István b. h. Pest m.
– M i k u s e v i c s Kanut Emil új. h. Bács-Bodrog m – M o m i -
r o v i t s Dusán o. h. Bács-Bodrog m. – M o z e r y Géza gy. sz. h.
Baranya m. M ü h r János gy sz. h. Pest m. – M i n g o v i t s
Adolf m. e h. Budapest. – M a u r e r Rezső b. h. Pest m.

Nagy Károly új. h. Vas m. – Nagy Imre o. h. Veszprém m.
Nedeczky Kálmán o. h. Esztergom. – N e n d t v i c h Pál o. h.
Budapest. – N i z s n y á n s z k y István új. h. Hont m. – N ó v á k
Elemér o. h. Szatmár m. – N y i r y Kálmán új. h. Mező-Tur –
Nagy Lajos o. h. Fehér m – Nagy Gyula új. h. Vukovár. –
N i e r t i t Gyula o. h. Tata, Komárom m.

Oláh Endre gy. sz h. Szatmár m. – O k o l i c s á n y i László
b. h Borsod m. – O l s a v s z k y Gyula b. h. Bereg m. – B á r o
O r b á n Barna o. h. E-dély.

P a c h o l e k György b. h. Budapest. – P a u e r Ernő új. h. So-
mogy. – P a r i s Gábor jh Arad m – P e r i s i c s Zoltán új. h.
Torontál m. – P e t k o v i t s Vazul m e. h. Torontál m. - P o -
g á n y Virgil új. h. Hont m. – D r. P o r i t i u Romulus Budapest.
– P r e y s z l e r Kálmán új. h. Szeged. – P a t a k y János jogszig.
Bács-Bodrog m. – P a v l i c e k Sándor b. h. Jász-N.-Kun-Szolnok
megye. – P é k á r y Béla m. e. h. Pest m.

Rab Zoltán Géza új. h. Debreczen. – R i e d e r Gyula o. h.
Fehér m. – R o s a Silviu új. h Fiume. – R u s s a y Gábor orvszig.
Ungvár.

Somogy i József] h. Vas m –S00s István új. h Hódmező-
vásárhely. – S t e g e r Kálmán o. h. Hont m. – S ü t z e n b e r g e r
Endre o. h. Fehér m. – S z a b a d o s József gy. sz. h. Máramaros m.
– S z a s z k ó P é t ^ r b. h. Bács-Bodrog m. – S z a b ó Dénes új. h.
Nagy-Körös. Pest m. – S z e n d r e y Lajos új. h. Szeged. – S z i -
g e t h y Elemér új. h. N.-Kanizsa. – S z i k i a y Zoltán új. h. Mosony
m. – S z r e m a c z Bogdán b. h. Szeged. - S z a b ó Mihály b. h.
Kis-Küküllő m. - S z á s z y István o. h. Pest m. - S z a k m á r y
Ferencz o. h. Besztercebánya. – S z i l á g y i Gyula o. h. Abauj
megye. – S z i m é l y Árpád új. h. Budapest.

Turcsányi N. o. h. Nyitra m. – T a s l e r Endre új. h.
Szeged. – T h u r ó c z y Mihály b. h. Bars m. – T ó t h Árpád o. h.
Borsod m. – T ó t h Dezső o. h Jász-N.-K -Szolnok m. – T r á s y

Antal o.h. Heves m. – Tuschéll Rezső m. e. h. Bács-Bodrog m. – Telek János m. e. h. Jászberény – Teskovics Vazul m. e. h. Temes m.

Udvardy Árpád új. h. Zólyom m. – Udvarhelyi Károly o. h. Debreczen, – Újfalussy Imre Tolna m. – Újhelyi Vincze gy. sz. h. Ugocsa m.

Vájna Gábor o. h. Háromszék.– Vajna Lajos m. e. h. Háromszék. – Vojnits Pista j. h. Zombor, – Vaszi I. J. v. i. c. h. N. új h. Torontóim. – Veres Imre j. h. Nógrád m. – Vértán Adorján, m. e. h. – Vessa György o. h. Arad. m. – Vojtek Ödön m. e. h. Arad m., – Végman Kálmán b. h. Torontál m.

Weresmarthy Ödön o. h. Pestm. – Wladár Márton o. h. Budapest.

Záhon János o. h. Zólyom m. – Zöld Adorján új. h. Tolnám. – Záborszky Gyula gy. sz. h. Szepes m.

Nyilatkozat

Mukics Simon, Horváth Sándor és Gyurkovich László jog-hallgató urak az „Egyetértés”-ben oda nyilatkoztak, hogy ők nem csatlakoztak az Istóczy Gy. képviselő úrhoz intézett üdvözlő irathoz.

Ezzel szemben kötelességünk e helyütt is kijelenteni, amint már azt az „Egyetértésben is kijelentettük; hogy:

Mukics Simon úr B. B. G. és K. K. urak előtt oly nyilatkozatot tett, melyből antisemita érzelmeire lehetett következtetni, sőt ugyan ő volt az, ki a bácsbodrogszemeyi kör tavalyi választásainál jelszóul kiadta, hogy „ne válasszatok zsidót” s ugyanitt ő indítványozott először feliratot Istóczy úrhoz.

Horváth Sándor úr R. K. és N. I. urak előtt mindnyájunknál nagyobb antisemitának mondta magát, s nevének a névsorba való felvételénél jelen volt.

Gyurkovich László úr pedig nevét nyilvánosan aláírta, a mit ha kell, szakértőkkel is constatálhatunk

Hogy mi okozta a t. urak meggyőződésének változását, azt nem tudjuk, de ennek kijelentésével tartozunk az igazságnak.

Az egyetemi antisemita bizottság

Nyílt levél a szerkesztőhöz.

Zalamegyéből. (Göcsej és Alsó-Lendva vidéke.)

T. szerkesztő úr! – A mikor az antisemita mozgalom a külföldön és hazánkban is megindult, reménykedve jósolgattuk, hogy talán még ez az egyedüli eszköz, mely az uzsora lidérznyomása alul felszabadítja a népet.

Láttuk, hogy a határozott kamatlábat megállapító törvény csakis a becsületes emberek mérlege; azok, kik a nép polypjai voltak, azután is tudtak alkalmat szerezni, hogy továbbra is büntetlenül szipolyozzák különösen a népek, a kisbirtokosságnak vagyoni erejét.

Ám a társadalom – általánosságban, – úgy látszik nem akarja behatóan pártolni ama mozgalmat, és így nem teszi meg mindazt, ami okvetlen szükséges, hogy ily fontos ügy necsak az elméleti téren mozogjon, de realizálódjék is.

E kifejezés alatt „realizálódjék” értjük, hogy e mozgalomnak célja: pressiót gyakorolni az uzsora üzelmeket kezében tartó zsidóságra, hogy immár valahára assimilálja saját érdekeit azon nemzetével, mely kegyelemből adott neki földet, adott polgári jogokat.

Hogy e nemeslelkűségünket ők mikép hálálták meg: naponként látjuk, fájón érezzük!

Nekünk tehát, kik a nép között élve, folyton halljuk ennek panaszait, látjuk, érezzük az uzsora pusztító hatását, szánjuk az uzsora lovagjainak ravasz, bűnös üzelmei által tűzhelyeiktől elűzött családokat: nekünk kötelességünk a társadalmat közönyéből felrázni az által, hogy felsoroljuk ama – mindennap megtörténő – vérlázító eseteket, melyeknél a szerepet, mondani is fölösleges, – mindig egy-egy zsidó „polgártárs” viszi.

A vidéken és a megyében, honnan e sorokat írjuk, úgyis eléggé ismeretes ama hírhedt név, az uzsora- és csalóhős H-1 M. neve, – melynek hallatára vagyonuktól megfosztott családapáknak átok kél ajkaikon és árváknak könyei gördülnek le.

Cs..... községben B. ÚJ. kovácslegény elhalván, nővérére B. A.-ra hagyta végrendeletileg, gyámhatósági kezelés alatt levő 250 írtját. Az örökös járt-kelt ezen öröksége felvétele végett, míg H-1 M. értesülvén ez esetről, felkereste őt és rábeszélte, hogy bízza meg ez ügyben őt, majd ő kiutalványoztatja részére amaz összeget, honoráriumméppedig adjon neki 50 frtot. Az örökös rábeszélte magát, és a kikötött 50 frtről, férjével együtt adóslevelet állított ki a zsidó részére.

Három éven át türelmesen várta ügye lebonyolítását az örökös, azonban végre megunva a várakozást, elment személyesen a megyei árvaszékhez; ott megíratván kérvényét azt beadta, és amaz örökségi érték ki lett utalványozva részére.

Megtudva ezt H-1, magához hivatja az örökösöt férjével együtt, és elkérve tőlük az utalványt, elmondja nekik, hogy amaz 50 frt, amiről adós levelet adtak, a lefolyt három év óta a magas kamat folytán annyira felszaporodott, hogy tartozásuk már 250 írtnál többet tesz ki; és ha nem akarják, hogy megperelje és birtokukból is kiüzze őket, adják át neki a kiutalt 250 frtot.

A megijedt házastársak (H-1 már akkor a vidék réme volt e terén,) lemondtak követelésükről, és átadták H-1-nek a kiutaló végzést. Az adóslevelet azonban nem adá vissza a szerencsétleneknek, mely már akkor kamatokkal együtt 270 fitra emelkedett.

A szörnyetegnek rendes taktikája, hogy kiszemelt áldozatait mindaddig felkeresi, míg némi kiszivattyúzni-valót találhat náluk. Így történt ez esetben is.

Megtudja, hogy ama házastársak Or . . ház község bírájának 60 frttal adósak. Elmegy hozzájuk és elmondja nekik: „Én tudok nektek tanácsot

adni hogyan menekülhettek meg a 60 frt adósság megfizetésétől; ingatlanaitokat kebeleztesse át telekkönyvileg az én nevemre, – én ugyan bírásokban hagyom azért, – és akkor nincs miből bevehessenek a követelést rajtatok”. – Azok ezen tervet még nem fogadták el, hanem őszintén elmondták rablójuk előtt, hogy az árvaszék egy árvaszék felnevelése- és tartásáért 60 frtot fog a közelebbi napokban kiutalni, melyet mielőtt a községi gyám kifizet, azonnal kifizetik 60 frt tartozásukat O. . . házközség bírójának.

Ezen őszinte nyilatkozat nagyon is beillett a vérszopó zsidó kifosztási tervébe, és sietett is a helyzetet következőkép kizsákmányolni:

Azonnal elment O . . . ház község bírójához és elmondá neki, hogy B. A. és férje D. J. neki 250 írttal adóssai, tehát bizonyos, hogy O ... ház község elveszíti 60 frt követelését; ő azonban csupán szívességből megteszi a bíró barátságáért, hogy megveszi ama követelést, – mely már majdnem egészen értéktelen, – 20 forintért, ő talán a többi követeléssel együtt valahogy be tudja venni az adósokon.

A községbíró átruházta H–l-re a követelést, de a 20 frtot nem készpénzben vette fel, hanem egy elismervényben, hogy 20 frt erejéig vásárolhat H–l boltjában.

A zsidó tovább szövé hálóját.

Elmegy a zaklatott házastársakhoz, és felmutatja nekik O. . . ház község adóslevelét: „íme én megvettem a községbírótól adósleveleteket, most már az én adóssaim vagytok; de én nem akarlak benneteket zaklatni, adjatok nekem azon 60 frról szóló kiutaló végzést, melyet az árva felneveléseért kaptatok, és akkor én nyugtát adok nektek, hogy most már semmivel sem vagytok adóssaim. Azok bele egyeztek; átadák az utalványt és az uzsorás kiállította a nyugtát, fizetett tanúi aláírásával megerősítve.

Darwinnak elmélete a tudomány fényes vívmánya ... Ha kutatjuk, figyelemmel kísérjük ily uzsorás zsidó természetét, okvetlen felfedezzük, hogy a pókkal áll – első sorban – fajrokonságban, mely míg nem szívta ki teljesen a nyomorult légynek életét, míg mozogni érzi: újra megrohanja.

H–l, e vidék szörnyetege, B. A. férjének D. Istvánnak azon gyöngeségét, hogy a pálinka erős vonzerőt gyakorol reá, ismervén, egy alkalommal magához hivatja, s boltjában pálinkával megkínálva, beszélgetés között előadja neki, hogy nagy szüksége van azon végkielégítésről szóló nyugtára, mit egy alkalommal nekik adott, hozná el tehát betekintés végett egy kis rövid időre, s aztán ismét vissza adja; „Nem kívánom fáradozását István bácsi ingyen, fizetek magának 1 frt 50 krt, ha elhozza.”

A boldogtalan – nejének erről semmit sem szólva, – daczára szomszédja jóakarató figyelmeztetésének, – elvitte a nyugtát a zsidóhoz.

Nemsokára a szegény áldozat súlyosan megbetegedett, és halálos ágyán nejének bevallotta, hogy a nyugtát a zsidónál hagyta. A férj meghalt, a nő bement a zsidóhoz a nyugtáért, de a zsidó kidobta boltjából. A kezén maradt adóslevel alapján az özvegyet megperelte, ennek minden vagyona elárvereztetett. Az özvegy gyermekeivel együtt más háznál könyöradományokból tengeti megunt életét.

Megemlítjük itt, hogy a 270 frt követelés beperesítése alkalmával a bíróság törvényszerűen a tárgyalást kítűzte, és az özvegy meg is lett

idézve arra, és el is indult a bírósági székhely felé; azonban rendkívüli nagy hó esvén, útját nem folytathatta, a tárgyalásra nem jelenhetett meg, és így elmarasztaló (makacssági) Ítéletet hozott a bíróság, mely ellen az özvegy tudatlanságból igazolási keresetet nem adván be, az ügy, háza és birtoka elárvereztetésével – reá nézve – befejeztetett.

Szándékosan és czélzatosan használtuk e kifejezést: „reá nézve befejeztetett;” mert még befejezésül van egy zárfejezete, a képzelőtehetséget is cserben hagyó raifineriának.

0... községnek azon bírāja, kitől H-1 ama 60 frtos adóslevelet 20 frtért megvette, már meghalt. 1879-ik évben egy szép reggel bekopogtat H-1 annak leányához és szelíd modorban elmondja: „íme atyád eladott nekem szavatosság terhe mellett egy 60 frtos adóslevelet; az adóstól B. Annától én nem tudtam behajtani ezen követelést, mert annak, az én egyéb követelésem fejében, minden vagyona el lett árverezve; minthogy pedig atyád jótállást vállalt ezen követelés behajthatóságáért, most immár az ő vagyonából kell kárpótlást szereznem; azért tehát, ha ki nem egyezel velem, beperellek téged, és valószínű, hogy vagyonod nagyobb részét fel fogja emészteni a per.”

A megrémült nő kiegyezett vele 180 írtban (tőke, kamat és állítólagos költségek lettek felszámítva,) és ki is fizette neki.

Íme hű története a százakra menő esetek egyikének, melyek hírhedté tevék H-1 M. nevét Zalamegyében; pedig nem említettem fel, hogy a 250 írt és 60 frtos árvaszéki kiutaló végzésekkel a községi gyámot B. M.-t is tönkre tette, ki időközben H. zaklatásai alatt el is halt.

Még egy esetet H. M. vérszopó zsidóról.

Egy p . . . ai 60 éves özvegy asszony H. M.-tól kukoriczaföldet bérelt ki fele-termésre. Ennek érése idején, ama szegény asszony négy csövet tört le a feles kukoriczából, de tetten érték, és H-1 M.-nak bejelentették. H. maga elé idézve őt, morális leczkét adott elő a tulajdon szentségéről, azután kissé megfenyegette és barátságosan elbocsátotta.

Eljött a kukoricza szüret-ideje.

Termett pedig 32 mérő tusás kukoricza; rendes osztó igazság szerint illette volna tehát 16 mérő az özvegyet. H, azonban komoly feddés között kijelenté, hogy az ő erkölcsi felháborodása még nem csillapult le, és visszaemlékezve ama turpisságra, hogy az özvegy őt ravaszul megakará károsítani, a midőn ama négy cső tengerit letöré: kénytelen az osztályozási egyensúlyt most akképen helyreállítani, hogy mind a 82 mérő t ő viteti el. És úgy lett a mint mondta.

A szegény özvegy e büntetés nagyságából mérlegelve elkövetett tettét, valószínűleg belátta, minő nagy gonoszságot követett el; félvén tehát a bíróságtól is reá szabandó nagymérvű büntetéstől: keservesen belenyugodott ezen osztozási praxisba.

Volt pedig ezen özvegynek egy kis szőlőbirtoka is. Megtörténvén a szüret, az Isten áldása hat akós hordót töltött meg. De íme e reményét is tönkre tette H. M.

Jön egy idézés H.-tól. Az özvegy megjelenik nála elég elfogultlansággal, mert hiszen a múltkori bűnéért megbűnhődött már.

Komor arczczal fogadá őt II. M., és egy nagyterjedelmű írást vévén fel asztaláról, ünnepélyes hangon kezdé felolvasni előtte körülbelül amint következik:

Ő Felsége a király nevében! A budapesti törvényszékhez betejtette H. M., hogy özvegy L. E. p ... ai lakos kukoriczájában megkárosította tolvajlás által: ennek következtében a per felvételére és az ítélet meghallgatására úgy a károsult H. M. mint vádlott L. E. összes tanúkkal együtt Budapesten a bíróság előtt megjelenjenek. Megengedtetik azonban, hogy vádlott ezen ügyet károsultnak H. M.-nak adandó 6 akó borral kiegyenlíthesse.”

A szegény öreg fontolóra vévén ama nagy költségeket, melyekkel a fővárosba való utazása összekötve lenne, rá hagyta magát szedetni, és sírva búcsúzott el 6 akó édes mustjától is.

Így következnek egymás után száz meg száz viselt dolgai a gyászos hírnevű H. M.-nak, melyeknek elsorolására a „Röpirat” 12 füzete sem volna elégséges. B. J.

Szerkesztői mondani valók.

Reinitzer B. János és társa prágai könyvkereskedő czég által megke-restettünk az iránt, hogy dr. Rohling Ágost, jelenleg prágai egyetemi tanárnak „Franz Delitzsch und die Judenfrage” című, általa kiadott s hozzánk beküldött legújabb művéről füzetekben megemlékezzünk. A mű túlnyomólag polemikus jellegű, és a zsidóság pártját fogó sémita származású Delitzsch Ferencz zsidóbarát-nyilatkoz-ványaival foglalkozik. Érdekesnek tartjuk kiemelni dr. Rohling e művéből azt, minő pontokkal kíváná ő kiegészíteni az ismeretes németországi zsidóellenes petitiót. E pontok a következők lennének: 1) hogy zsidó ne tűessék a journalistikában; és mivel éppen az „emancipáció” óta ismét igen nagyszámú színlelt kikeresztelkedés constatálható, ez okból 2) kikeresztelkedett zsidók az első generációban a közhivatalokból, a keresztény iskolából és a hírlapirodalomból kizárassanak; és 3) a jelenleg hivatalban levő zsidók e g é s z f i z e t é s s e l nyugdíjaztassanak; jobb, ha az állam ezen pénzterhet viseli, mint hogy a lakosság marandólag veszélyeztetik.”

Antisemitának Sz-on. – Czikke, amint ígértük, már a februári füzetre volt szánya, s ki is lett szedve, de térhiány miatt csak most hozhatjuk, s most is csak első részét; a második rész az áprili füzetre marad.

M. J. úrnak Sorki-Tótfalu. – E számra már megkésétt; legközelebbi füzetünkben hozni fogjuk.

T. J. úrnak Sz.-F.tt. – Ön panaszkodik, hogy zsidó ügyvédje egy 2000 frtos takarékpénztári könyvecske egyszerű kiutaltatásáért 47 frt 43 kr. költséget számított fel önnek. Ebből az a tanúság, hogy magyar ember ne vigye zsidóügyvédhez ügyét, hanem menjen jóra való m a g y a r ügyvédhez. Van ezekből is elég, sőt tán több is mint kellene. Szolgáljon az ön esete jövőre önnek is és más olyanoknak is, a kik zsidó prókátorokhoz viszik ügyeiket, – tanúságul.

Brutusnak. N.-V-on – Tán a legközelebbi számban rákerül a sor.

S. D. úrnak Baja vagy Kecskemét. A czikk Bajáról szól, a levélen pedig kecskeméti postabélyeg van. Nem álnév a czikk alján zárjelben levő név? Ha igen, úgy addig a cikket nem közölhetjük, míg valódi nevét meg nem nevezi előttünk. Ha pedig valódi neve, úgy kérünk értesítést az iránt, kinyomathatjuk-e a cikket nevével is? – mert mint említők, a neve a czikk alatt zárjel között van.

Antisemitának V. P-a. A küldemény nem válik be. Az ottani viszonyokról kellene önnek értekeznie; de ekkor is csak úgy. ha nevét velünk közli.

Béry Ferencz úrnak Karád. – A legközelebbi számban. Kérjük jövőre is szíves közreműködését.

Zs. úrnak G-n. Ha terünk engedi, már a jövő számban hozzuk.

Kanizsainak ugyanez a feleletünk

Ifj. Nedeczky Kálmán úrnak, Piszke. – A legközelebbi számban jön. Üdvözöljük önt nyílt fellépéséért!

Antisemita virilistának V-n. Tán már a legközelebbi számban hozzuk. Kérjük továbbra is hasonirányú dolgozatait

Egy balatonvidéki kath. esperes úrnak. Köszönjük a „magyar ten-ger” vidékén üzött zsidó garázdálkodásokról írt nagyérdékű közleményét. Legközelebb hozni fogjuk. Óhaja teljesíteni fog.

W. J. úrnak Cs-a. – Tessék Tétty Nándor és társa urak jóhírű könyvkereskedéséhez (Budapest Váci-utca,) fordulni.

Gömöri úrnak P-n. – Mindkét levelét megkaptuk, s amint terünk engedi, a cikkeket hozni fogjuk. Csak azt nem értjük, miért ne lehetne a kettőt összekötni, annyival is inkább, mert az aláírás mindkettőn egy és ugyanaz. Az üdvözlétér fogadja viszont üdvözlétünket lankadatlan munkásságáért

Orthodoxnak Alsó-Kubin. – No ön legalább tisztességes „viccelő”, s levelező lapja után ítélve, nem tartozik a „Saujud”-ok kategóriájába.

A. S. helybeli választó”-nak Rába-Hídvégen. – Ön panaszkodik ottani levelezőnkre s azt mondja, hogy a múlt számunk egyik vidéki levelében ez által ismertetett A. S. már öt év óta nem adott pénzt kamatra, s akkor is csak 20–24 %-ra kölcsönzött.” Szép dolog az őszinteség! Azt mondja továbbá ön, hogy „A S. fizetéképtelensége szerencsétlenség és nem involvál magában infámiát; hogy csőd nélkül kiegyezett hitelezőivel, és hogy nem szállított árukat és értékeket titokban Csáktornyára.” Midőn ezeket az ön kérelmére itt felemlítjük, r. hídvégi t. levelezőnkre hagyjuk esetleges megjegyzéseit ezekre megtenni. Az Azonban öntől felette „naiv kívánság, hogy mi önnek nevezzük meg levelezőnket. Különb is, levelezőnk az ön nevét nem írta ki, ha nem érzi találva magát, minek veszi a dolgot magára? Lássá, mi is csak az ön leveléből tudtuk meg, hogy ki légyen voltaképen az a bizonyos A. S.

Ungvári iparodnak. – Jobbat kérünk. Ez a dolgozat, noha tárgya érdekes lenne, nagyon pongyola. Jobban ki kell gyalulni és reszelni.

Az „Egy országos szegénységi bizonyítvány” című cikk, miután abban a súlypont nem a zsidókérdésben van, s miután nagyon kimért terünk mellett, a tulajdonképi themánkat tárgyazó cikkeknek is alig tudunk elegendő helyet adni, – nem közölhető. Kérünk a minapihoz hasonlót.

O. Gy. úrnak Po-ny. Tán majd az egyikre rákerül a sor.

„K. S. úrnak N.-V-d. – Nem veszdünk mi polémiával. Arra nincs terünk, de czéltalan dolog is lenne. Positiv tartalmú közleményeket kérünk.

Kelemen Gyula úrnak Eger. – Egy kis türelmet kérünk. Amint sorját ejtethjük, hozzuk.

Egy aradi-nak. – Tán rákerül a sor. Egy önhöz intézett válaszlevelünk azon postai megjegyzéssel érkezett vissza, hogy „Aradról eltávozott.” Hát hol lakik ön most?

Z. A. úrhölgynek a Krajnyán. – Köszönet a becses dolgozatért. Legközelebb hozzuk

Mucius-nak Budapest. – Majd rákerül a sor.

H. J. úrnak K - r. – Talán használhatjuk. De jobban szeretnénk, ha ön a saját vidékbeli viszonyokat ismertető „vidéki levelet” küldene be.

T. Sz. J. úrnak P-ny. Köszönjük az érdekes küldeményt. Reméljük, a „Magyar kurir” anno 1803. még nem volt se philosemita se zsidó lap. De hát nem is találtunk „hátulsó fertályán” annonce-okat.

– **st** – **úrnak** Bars megye, garami járás. A cikk beválik, csakhogy be kell várnunk befejezését; mert befejezetlen cikk közlését nem kezdhetjük meg.

„Többen” uraknak Budapest. Köszönet az üdvözlétért. Ajánljuk önöknek a saját körkben való lankadatlan működést.

K.-ny úrnak K-lós. – Czikke a jelen füzetből kiszorult; a VII. füzetben jön.

S. B. úrnak V-ra. Ugyanezt írjuk.

Sincerusnak Debreczen. – Öntől már három közleményt is kaptunk, s közöltük is volna egyiket-másikat, ha nevének megfél előleg, irányunkban is „sincerus” lett volna az által, hogy nevét megnevezi. Szolgáljon önnek is feleletül az, a mit most mondandók leszünk, nevezetesen:

Névtelen levelezőknek: Makón, Sárovarott, Budapesten, Nagyváradon és Kassán. – Mi közleményeket általában, különösen pedig olyan közleményeket, a melyek tények leírásával foglalkoznak, csak az esetben közölhetünk, ha a cikkkiró előttünk magát megnevezi, s ezzel biztosítékot nyújt nekünk az iránt, hogy nem mystificáltatunk, s hogy szükség esetén, a közlöttek valódiságáért illető levelezőnk helytáll. Indiscretiótól részünkről ne tartsanak. Hallgatunk mi, mint a sír. S minek is az a nagy tréma, amit az urak úgy látszik kiállanak, a mely annyira megy önöknel, hogy még a szerkesztőséggel sem merik közölni nevüket.

